

Ο περί του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του 1996 (Κυρωτικός) Νόμος του 2000 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 27(ΙΙΙ) του 2000

ΝΟΜΟΣ ΚΥΡΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ 1996

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του 1996 (Κυρωτικός) Νόμος του 2000. Συνοπτικός τίτλος.

2. Στον παρόντα Νόμο, εκτός αν από το κείμενο προκύπτει διαφορετική έννοια— Εμπνεμία.

«Δημοκρατία» σημαίνει την Κυπριακή Δημοκρατία.

«Χάρτης» σημαίνει τον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1996, του οποίου το πρωτότυπο κείμενο εκτίθεται στην αγγλική στο Μέρος Α του Πίνακα και η ελληνική μετάφραση στο Μέρος Β του Πίνακα: Πίνακας.
Μέρος Α.
Μέρος Β.

Νοείται ότι σε περίπτωση αντίθεσης μεταξύ του εκτιθέμενου στο Μέρος Α του Πίνακα πρωτότυπου κειμένου και της εκτιθέμενης στο Μέρος Β αυτού ελληνικής μετάφρασης θα υπερχύει το εκτιθέμενο στο Μέρος Α του Πίνακα κείμενο.

3. Με τον παρόντα Νόμο κυρώνεται ο Χάρτης, του οποίου η επικύρωση από την Κυπριακή Δημοκρατία εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφασή του με Αρ. 49.597 και ημερομηνία 5 Μαΐου 1999. Κύρωση.
Χάρτη.

4. Για τους σκοπούς του Μέρους ΙΙΙ, Άρθρο Α του Χάρτη, η Δημοκρατία θεωρεί το Μέρος Ι του Χάρτη ως δήλωση των στόχων τους οποίους θα επιδιώξει με όλα τα κατάλληλα μέσα και αναγνωρίζει ότι δεσμεύεται από τα άρθρα 1, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 19, 20, 24, 28, καθώς και από τις παραγράφους 1, 2, 5 και 7 του άρθρου 2, τις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 3, τις παραγράφους 1, 2, 3, 4, 6, 8 και 10 του άρθρου 7, τις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 8, τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 13, την παράγραφο 4 του άρθρου 18 και την παράγραφο 3 του άρθρου 27. Αναγνώριση
δέσμευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ
(άρθρο 2)

ΜΕΡΟΣ Α
EUROPEAN SOCIAL CHARTER
(REVISED)

Preamble

The governments signatory hereto, being members of the Council of Europe,

Considering that the aim of the Council of Europe is the achievement of greater unity between its members for the purpose of safeguarding and realising the ideals and principles which are their common heritage and of facilitating their economic and social progress, in particular by the maintenance and further realisation of human rights and fundamental freedoms;

Considering that in the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms signed at Rome on 4 November 1950, and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the civil and political rights and freedoms therein specified;

Considering that in the European Social Charter opened for signature in Turin on 18 October 1961 and the Protocols thereto, the member States of the Council of Europe agreed to secure to their populations the social rights specified therein in order to improve their standard of living and their social well-being;

Recalling that the Ministerial Conference on Human Rights held in Rome on 5 November 1990 stressed the need, on the one hand, to preserve the indivisible nature of all human rights, be they civil, political, economic, social or cultural and, on the other hand, to give the European Social Charter fresh impetus;

Resolved, as was decided during the Ministerial Conference held in Turin on 21 and 22 October 1991, to update and adapt the substantive contents of the Charter in order to take account in particular of the fundamental social changes which have occurred since the text was adopted;

Recognising the advantage of embodying in a Revised Charter, designed progressively to take the place of the European Social Charter, the rights guaranteed by the Charter as amended, the rights guaranteed by the Additional Protocol of 1988 and to add new rights,

Have agreed as follows:

Part I

The Parties accept as the aim of their policy, to be pursued by all appropriate means both national and international in character, the attainment of conditions in which the following rights and principles may be effectively realised:

- 1 Everyone shall have the opportunity to earn his living in an occupation freely entered upon.
- 2 All workers have the right to just conditions of work.
- 3 All workers have the right to safe and healthy working conditions.
- 4 All workers have the right to a fair remuneration sufficient for a decent standard of living for themselves and their families.
- 5 All workers and employers have the right to freedom of association in national or international organisations for the protection of their economic and social interests.
- 6 All workers and employers have the right to bargain collectively.
- 7 Children and young persons have the right to a special protection against the physical and moral hazards to which they are exposed.
- 8 Employed women, in case of maternity, have the right to a special protection.
- 9 Everyone has the right to appropriate facilities for vocational guidance with a view to helping him choose an occupation suited to his personal aptitude and interests.
- 10 Everyone has the right to appropriate facilities for vocational training.
- 11 Everyone has the right to benefit from any measures enabling him to enjoy the highest possible standard of health attainable.
- 12 All workers and their dependents have the right to social security.
- 13 Anyone without adequate resources has the right to social and medical assistance.
- 14 Everyone has the right to benefit from social welfare services.
- 15 Disabled persons have the right to independence, social integration and participation in the life of the community.
- 16 The family as a fundamental unit of society has the right to appropriate social, legal and economic protection to ensure its full development.
- 17 Children and young persons have the right to appropriate social, legal and economic protection.

- 18 The nationals of any one of the Parties have the right to engage in any gainful occupation in the territory of any one of the others on a footing of equality with the nationals of the latter, subject to restrictions based on cogent economic or social reasons.
- 19 Migrant workers who are nationals of a Party and their families have the right to protection and assistance in the territory of any other Party.
- 20 All workers have the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex.
- 21 Workers have the right to be informed and to be consulted within the undertaking.
- 22 Workers have the right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking.
- 23 Every elderly person has the right to social protection.
- 24 All workers have the right to protection in cases of termination of employment.
- 25 All workers have the right to protection of their claims in the event of the insolvency of their employer.
- 26 All workers have the right to dignity at work.
- 27 All persons with family responsibilities and who are engaged or wish to engage in employment have a right to do so without being subject to discrimination and as far as possible without conflict between their employment and family responsibilities.
- 28 Workers' representatives in undertakings have the right to protection against acts prejudicial to them and should be afforded appropriate facilities to carry out their functions.
- 29 All workers have the right to be informed and consulted in collective redundancy procedures.
- 30 Everyone has the right to protection against poverty and social exclusion.
- 31 Everyone has the right to housing.

Part II

The Parties undertake, as provided for in Part III, to consider themselves bound by the obligations laid down in the following articles and paragraphs.

Article 1 – The right to work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to work, the Parties undertake:

to accept as one of their primary aims and responsibilities the achievement and maintenance of as high and stable a level of employment as possible, with a view to the attainment of full employment;

- 2 to protect effectively the right of the worker to earn his living in an occupation freely entered upon;
- 3 to establish or maintain free employment services for all workers;
- 4 to provide or promote appropriate vocational guidance, training and rehabilitation.

Article 2 — The right to just conditions of work

With a view to ensuring the effective exercise of the right to just conditions of work, the Parties undertake:

- 1 to provide for reasonable daily and weekly working hours, the working week to be progressively reduced to the extent that the increase of productivity and other relevant factors permit;
- 2 to provide for public holidays with pay;
- 3 to provide for a minimum of four weeks' annual holiday with pay;
- 4 to eliminate risks in inherently dangerous or unhealthy occupations, and where it has not yet been possible to eliminate or reduce sufficiently these risks, to provide for either a reduction of working hours or additional paid holidays for workers engaged in such occupations;
- 5 to ensure a weekly rest period which shall, as far as possible, coincide with the day recognised by tradition or custom in the country or region concerned as a day of rest;
- 6 to ensure that workers are informed in written form, as soon as possible, and in any event not later than two months after the date of commencing their employment, of the essential aspects of the contract or employment relationship;
- 7 to ensure that workers performing night work benefit from measures which take account of the special nature of the work.

Article 3 — The right to safe and healthy working conditions

With a view to ensuring the effective exercise of the right to safe and healthy working conditions, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

- 1 to formulate, implement and periodically review a coherent national policy on occupational safety, occupational health and the working environment. The primary aim of this policy shall be to improve occupational safety and health and to prevent accidents and injury to health arising out of, linked with or occurring in the course of work, particularly by minimising the causes of hazards inherent in the working environment;
- 2 to issue safety and health regulations;

- 3 to provide for the enforcement of such regulations by measures of supervision;
- 4 to promote the progressive development of occupational health services for all workers with essentially preventive and advisory functions.

Article 4 — The right to a fair remuneration

With a view to ensuring the effective exercise of the right to a fair remuneration, the Parties undertake:

- 1 to recognise the right of workers to a remuneration such as will give them and their families a decent standard of living;
- 2 to recognise the right of workers to an increased rate of remuneration for overtime work, subject to exceptions in particular cases;
- 3 to recognise the right of men and women workers to equal pay for work of equal value;
- 4 to recognise the right of all workers to a reasonable period of notice for termination of employment;
- 5 to permit deductions from wages only under conditions and to the extent prescribed by national laws or regulations or fixed by collective agreements or arbitration awards.

The exercise of these rights shall be achieved by freely concluded collective agreements, by statutory wage-fixing machinery, or by other means appropriate to national conditions.

Article 5 — The right to organise

With a view to ensuring or promoting the freedom of workers and employers to form local, national or international organisations for the protection of their economic and social interests and to join those organisations, the Parties undertake that national law shall not be such as to impair, nor shall it be so applied as to impair, this freedom. The extent to which the guarantees provided for in this article shall apply to the police shall be determined by national laws or regulations. The principle governing the application to the members of the armed forces of these guarantees and the extent to which they shall apply to persons in this category shall equally be determined by national laws or regulations.

Article 6 — The right to bargain collectively

With a view to ensuring the effective exercise of the right to bargain collectively, the Parties undertake:

- 1 to promote joint consultation between workers and employers;
- 2 to promote, where necessary and appropriate, machinery for voluntary negotiations between employers or employers' organisations and workers' organisations, with a view to the regulation of terms and conditions of employment by means of collective agreements;

3 to promote the establishment and use of appropriate machinery for conciliation and voluntary arbitration for the settlement of labour disputes;

and recognise:

4 the right of workers and employers to collective action in cases of conflicts of interest, including the right to strike, subject to obligations that might arise out of collective agreements previously entered into.

Article 7 – The right of children and young persons to protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to protection, the Parties undertake:

1 to provide that the minimum age of admission to employment shall be 15 years, subject to exceptions for children employed in prescribed light work without harm to their health, morals or education;

2 to provide that the minimum age of admission to employment shall be 18 years with respect to prescribed occupations regarded as dangerous or unhealthy;

3 to provide that persons who are still subject to compulsory education shall not be employed in such work as would deprive them of the full benefit of their education;

4 to provide that the working hours of persons under 18 years of age shall be limited in accordance with the needs of their development, and particularly with their need for vocational training;

5 to recognise the right of young workers and apprentices to a fair wage or other appropriate allowances;

6 to provide that the time spent by young persons in vocational training during the normal working hours with the consent of the employer shall be treated as forming part of the working day;

7 to provide that employed persons of under 18 years of age shall be entitled to a minimum of four weeks' annual holiday with pay;

8 to provide that persons under 18 years of age shall not be employed in night work with the exception of certain occupations provided for by national laws or regulations;

9 to provide that persons under 18 years of age employed in occupations prescribed by national laws or regulations shall be subject to regular medical control;

10 to ensure special protection against physical and moral dangers to which children and young persons are exposed, and particularly against those resulting directly or indirectly from their work.

Article 8 — The right of employed women to protection of maternity

With a view to ensuring the effective exercise of the right of employed women to the protection of maternity, the Parties undertake:

1. to provide either by paid leave, by adequate social security benefits or by benefits from public funds for employed women to take leave before and after childbirth up to a total of at least fourteen weeks;
2. to consider it as unlawful for an employer to give a woman notice of dismissal during the period from the time she notifies her employer that she is pregnant until the end of her maternity leave, or to give her notice of dismissal at such a time that the notice would expire during such a period;
3. to provide that mothers who are nursing their infants shall be entitled to sufficient time off for this purpose;
4. to regulate the employment in night work of pregnant women, women who have recently given birth and women nursing their infants;
5. to prohibit the employment of pregnant women, women who have recently given birth or who are nursing their infants in underground mining and all other work which is unsuitable by reason of its dangerous, unhealthy or arduous nature and to take appropriate measures to protect the employment rights of these women.

Article 9 — The right to vocational guidance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational guidance, the Parties undertake to provide or promote, as necessary, a service which will assist all persons, including the handicapped, to solve problems related to occupational choice and progress, with due regard to the individual's characteristics and their relation to occupational opportunity: this assistance should be available free of charge, both to young persons, including schoolchildren, and to adults.

Article 10 — The right to vocational training

With a view to ensuring the effective exercise of the right to vocational training, the Parties undertake:

1. to provide or promote, as necessary, the technical and vocational training of all persons, including the handicapped, in consultation with employers' and workers' organisations, and to grant facilities for access to higher technical and university education, based solely on individual aptitude;
2. to provide or promote a system of apprenticeship and other systematic arrangements for training young boys and girls in their various employments;
3. to provide or promote, as necessary:
 - a. adequate and readily available training facilities for adult workers;

- b special facilities for the retraining of adult workers needed as a result of technological development or new trends in employment;
- 4 to provide or promote, as necessary, special measures for the retraining and reintegration of the long-term unemployed;
- 5 to encourage the full utilisation of the facilities provided by appropriate measures such as:
- a reducing or abolishing any fees or charges;
 - b granting financial assistance in appropriate cases;
 - c including in the normal working hours time spent on supplementary training taken by the worker, at the request of his employer, during employment;
 - d ensuring, through adequate supervision, in consultation with the employers' and workers' organisations, the efficiency of apprenticeship and other training arrangements for young workers, and the adequate protection of young workers generally.

Article 11 — The right to protection of health

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection of health, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public or private organisations, to take appropriate measures designed *inter alia*:

- 1 to remove as far as possible the causes of ill-health;
- 2 to provide advisory and educational facilities for the promotion of health and the encouragement of individual responsibility in matters of health;
- 3 to prevent as far as possible epidemic, endemic and other diseases, as well as accidents.

Article 12 — The right to social security

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social security, the Parties undertake:

- 1 to establish or maintain a system of social security;
- 2 to maintain the social security system at a satisfactory level at least equal to that necessary for the ratification of the European Code of Social Security;
- 3 to endeavour to raise progressively the system of social security to a higher level;
- 4 to take steps, by the conclusion of appropriate bilateral and multilateral agreements or by other means, and subject to the conditions laid down in such agreements, in order to ensure:

- a equal treatment with their own nationals of the nationals of other Parties
in respect of social security rights, including the retention of benefits arising out of social security legislation, whatever movements the persons protected may undertake between the territories of the Parties;
- b the granting, maintenance and resumption of social security rights by such means as the accumulation of insurance or employment periods completed under the legislation of each of the Parties.

Article 13 – The right to social and medical assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right to social and medical assistance, the Parties undertake:

- 1 to ensure that any person who is without adequate resources and who is unable to secure such resources either by his own efforts or from other sources, in particular by benefits under a social security scheme, be granted adequate assistance, and, in case of sickness, the care necessitated by his condition;
- 2 to ensure that persons receiving such assistance shall not, for that reason, suffer from a diminution of their political or social rights;
- 3 to provide that everyone may receive by appropriate public or private services such advice and personal help as may be required to prevent, to remove, or to alleviate personal or family want;
- 4 to apply the provisions referred to in paragraphs 1, 2 and 3 of this article on an equal footing with their nationals to nationals of other Parties lawfully within their territories, in accordance with their obligations under the European Convention on Social and Medical Assistance, signed at Paris on 11 December 1953.

Article 14 – The right to benefit from social welfare services

With a view to ensuring the effective exercise of the right to benefit from social welfare services, the Parties undertake:

- 1 to promote or provide services which, by using methods of social work, would contribute to the welfare and development of both individuals and groups in the community, and to their adjustment to the social environment;
- 2 to encourage the participation of individuals and voluntary or other organisations in the establishment and maintenance of such services.

Article 15 – The right of persons with disabilities to independence, social integration and participation in the life of the community

With a view to ensuring to persons with disabilities, irrespective of age and the nature and origin of their disabilities, the effective exercise of the right to independence, social integration and participation in the life of the community, the Parties undertake, in particular:

- 1 to take the necessary measures to provide persons with disabilities with guidance, education and vocational training in the framework of general schemes wherever possible or, where this is not possible, through specialised bodies, public or private;
- 2 to promote their access to employment through all measures tending to encourage employers to hire and keep in employment persons with disabilities in the ordinary working environment and to adjust the working conditions to the needs of the disabled or, where this is not possible by reason of the disability, by arranging for or creating sheltered employment according to the level of disability. In certain cases, such measures may require recourse to specialised placement and support services;
- 3 to promote their full social integration and participation in the life of the community in particular through measures, including technical aids, aiming to overcome barriers to communication and mobility and enabling access to transport, housing, cultural activities and leisure.

Article 16 — The right of the family to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the necessary conditions for the full development of the family, which is a fundamental unit of society, the Parties undertake to promote the economic, legal and social protection of family life by such means as social and family benefits, fiscal arrangements, provision of family housing, benefits for the newly married and other appropriate means.

Article 17 — The right of children and young persons to social, legal and economic protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of children and young persons to grow up in an environment which encourages the full development of their personality and of their physical and mental capacities, the Parties undertake, either directly or in co-operation with public and private organisations, to take all appropriate and necessary measures designed:

- 1
 - a to ensure that children and young persons, taking account of the rights and duties of their parents, have the care, the assistance, the education and the training they need, in particular by providing for the establishment or maintenance of institutions and services sufficient and adequate for this purpose;
 - b to protect children and young persons against negligence, violence or exploitation;
 - c to provide protection and special aid from the state for children and young persons temporarily or definitively deprived of their family's support;
- 2 to provide to children and young persons a free primary and secondary education as well as to encourage regular attendance at schools.

Article 18 — The right to engage in a gainful occupation in the territory of other Parties

With a view to ensuring the effective exercise of the right to engage in a gainful occupation in the territory of any other Party, the Parties undertake:

- 1 to apply existing regulations in a spirit of liberality;
 - 2 to simplify existing formalities and to reduce or abolish chancery dues and other charges payable by foreign workers or their employers;
 - 3 to liberalise, individually or collectively, regulations governing the employment of foreign workers;
- and recognise:
- 4 the right of their nationals to leave the country to engage in a gainful occupation in the territories of the other Parties.

-Article 19 — The right of migrant workers and their families to protection and assistance

With a view to ensuring the effective exercise of the right of migrant workers and their families to protection and assistance in the territory of any other Party, the Parties undertake:

- 1 to maintain or to satisfy themselves that there are maintained adequate and free services to assist such workers, particularly in obtaining accurate information, and to take all appropriate steps, so far as national laws and regulations permit, against misleading propaganda relating to emigration and immigration;
- 2 to adopt appropriate measures within their own jurisdiction to facilitate the departure, journey and reception of such workers and their families, and to provide, within their own jurisdiction, appropriate services for health, medical attention and good hygienic conditions during the journey;
- 3 to promote co-operation, as appropriate, between social services, public and private, in emigration and immigration countries;
- 4 to secure for such workers lawfully within their territories, insofar as such matters are regulated by law or regulations or are subject to the control of administrative authorities, treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of the following matters:
 - a remuneration and other employment and working conditions;
 - b membership of trade unions and enjoyment of the benefits of collective bargaining;
 - c accommodation;

- 5 to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals with regard to employment taxes, dues or contributions payable in respect of employed persons;
- 6 to facilitate as far as possible the reunion of the family of a foreign worker permitted to establish himself in the territory;
- 7 to secure for such workers lawfully within their territories treatment not less favourable than that of their own nationals in respect of legal proceedings relating to matters referred to in this article;
- 8 to secure that such workers lawfully residing within their territories are not expelled unless they endanger national security or offend against public interest or morality;
- 9 to permit, within legal limits, the transfer of such parts of the earnings and savings of such workers as they may desire;
- 10 to extend the protection and assistance provided for in this article to self-employed migrants insofar as such measures apply;
- 11 to promote and facilitate the teaching of the national language of the receiving state or, if there are several, one of these languages, to migrant workers and members of their families;
- 12 to promote and facilitate, as far as practicable, the teaching of the migrant worker's mother tongue to the children of the migrant worker.

Article 20 – The right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex

With a view to ensuring the effective exercise of the right to equal opportunities and equal treatment in matters of employment and occupation without discrimination on the grounds of sex, the Parties undertake to recognise that right and to take appropriate measures to ensure or promote its application in the following fields:

- a access to employment, protection against dismissal and occupational reintegration;
- b vocational guidance, training, retraining and rehabilitation;
- c terms of employment and working conditions, including remuneration;
- d career development, including promotion.

Article 21 – The right to information and consultation

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted within the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice:

- a to be informed regularly or at the appropriate time and in a comprehensible way about the economic and financial situation of the undertaking employing them, on the understanding that the disclosure of certain information which could be prejudicial to the undertaking may be refused or subject to confidentiality; and
- b to be consulted in good time on proposed decisions which could substantially affect the interests of workers, particularly on those decisions which could have an important impact on the employment situation in the undertaking.

Article 22 – The right to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to take part in the determination and improvement of the working conditions and working environment in the undertaking, the Parties undertake to adopt or encourage measures enabling workers or their representatives, in accordance with national legislation and practice, to contribute:

- a to the determination and the improvement of the working conditions, work organisation and working environment;
- b to the protection of health and safety within the undertaking;
- c to the organisation of social and socio-cultural services and facilities within the undertaking;
- d to the supervision of the observance of regulations on these matters.

Article 23 – The right of elderly persons to social protection

With a view to ensuring the effective exercise of the right of elderly persons to social protection, the Parties undertake to adopt or encourage, either directly or in co-operation with public or private organisations, appropriate measures designed in particular:

- to enable elderly persons to remain full members of society for as long as possible, by means of:
 - a adequate resources enabling them to lead a decent life and play an active part in public, social and cultural life;
 - b provision of information about services and facilities available for elderly persons and their opportunities to make use of them;
- to enable elderly persons to choose their life-style freely and to lead independent lives in their familiar surroundings for as long as they wish and are able, by means of:
 - a provision of housing suited to their needs and their state of health or of adequate support for adapting their housing;
 - b the health care and the services necessitated by their state;

to guarantee elderly persons living in institutions appropriate support, while respecting their privacy, and participation in decisions concerning living conditions in the institution.

Article 24 – The right to protection in cases of termination of employment

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to protection in cases of termination of employment, the Parties undertake to recognise:

- a the right of all workers not to have their employment terminated without valid reasons for such termination connected with their capacity or conduct or based on the operational requirements of the undertaking, establishment or service;
- b the right of workers whose employment is terminated without a valid reason to adequate compensation or other appropriate relief.

To this end the Parties undertake to ensure that a worker who considers that his employment has been terminated without a valid reason shall have the right to appeal to an impartial body.

Article 25 – The right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to the protection of their claims in the event of the insolvency of their employer, the Parties undertake to provide that workers' claims arising from contracts of employment or employment relationships be guaranteed by a guarantee institution or by any other effective form of protection.

Article 26 – The right to dignity at work

With a view to ensuring the effective exercise of the right of all workers to protection of their dignity at work, the Parties undertake, in consultation with employers' and workers' organisations:

- 1 to promote awareness, information and prevention of sexual harassment in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct;
- 2 to promote awareness, information and prevention of recurrent reprehensible or distinctly negative and offensive actions directed against individual workers in the workplace or in relation to work and to take all appropriate measures to protect workers from such conduct.

Article 27 – The right of workers with family responsibilities to equal opportunities and equal treatment

With a view to ensuring the exercise of the right to equality of opportunity and treatment for men and women workers with family responsibilities and between such workers and other workers, the Parties undertake:

- 1 to take appropriate measures:
- a to enable workers with family responsibilities to enter and remain in employment, as well as to re-enter employment after an absence due to those responsibilities, including measures in the field of vocational guidance and training;
 - b to take account of their needs in terms of conditions of employment and social security;
 - c to develop or promote services, public or private, in particular child daycare services and other childcare arrangements;
- 2 to provide a possibility for either parent to obtain, during a period after maternity leave, parental leave to take care of a child, the duration and conditions of which should be determined by national legislation, collective agreements or practice;
- 3 to ensure that family responsibilities shall not, as such, constitute a valid reason for termination of employment.

Article 28 — The right of workers' representatives to protection in the undertaking and facilities to be accorded to them

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers' representatives to carry out their functions, the Parties undertake to ensure that in the undertaking:

- a they enjoy effective protection against acts prejudicial to them, including dismissal, based on their status or activities as workers' representatives within the undertaking;
- b they are afforded such facilities as may be appropriate in order to enable them to carry out their functions promptly and efficiently, account being taken of the industrial relations system of the country and the needs, size and capabilities of the undertaking concerned.

Article 29 — The right to information and consultation in collective redundancy procedures

With a view to ensuring the effective exercise of the right of workers to be informed and consulted in situations of collective redundancies, the Parties undertake to ensure that employers shall inform and consult workers' representatives, in good time prior to such collective redundancies, on ways and means of avoiding collective redundancies or limiting their occurrence and mitigating their consequences, for example by recourse to accompanying social measures aimed, in particular, at aid for the redeployment or retraining of the workers concerned.

Article 30 — The right to protection against poverty and social exclusion

With a view to ensuring the effective exercise of the right to protection against poverty and social exclusion, the Parties undertake:

- a to take measures within the framework of an overall and co-ordinated approach to promote the effective access of persons who live or risk living in a situation of social exclusion or poverty, as well as their families, to, in particular, employment, housing, training, education, culture and social and medical assistance;
- b to review these measures with a view to their adaptation if necessary.

Article 31 — The right to housing

With a view to ensuring the effective exercise of the right to housing, the Parties undertake to take measures designed:

- 1 to promote access to housing of an adequate standard;
- 2 to prevent and reduce homelessness with a view to its gradual elimination;
- 3 to make the price of housing accessible to those without adequate resources.

Part III

Article A — Undertakings

- 1 Subject to the provisions of Article B below, each of the Parties undertakes:
 - a to consider Part I of this Charter as a declaration of the aims which it will pursue by all appropriate means, as stated in the introductory paragraph of that part;
 - b to consider itself bound by at least six of the following nine articles of Part II of this Charter: Articles 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 and 20;
 - c to consider itself bound by an additional number of articles or numbered paragraphs of Part II of the Charter which it may select, provided that the total number of articles or numbered paragraphs by which it is bound is not less than sixteen articles or sixty-three numbered paragraphs.
- 2 The articles or paragraphs selected in accordance with sub-paragraphs b and c of paragraph 1 of this article shall be notified to the Secretary General of the Council of Europe at the time when the instrument of ratification, acceptance or approval is deposited.
- 3 Any Party may, at a later date, declare by notification addressed to the Secretary General that it considers itself bound by any articles or any numbered paragraphs of Part II of the Charter which it has not already accepted under the terms of paragraph 1 of this article. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the ratification, acceptance or approval and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the notification.
- 4 Each Party shall maintain a system of labour inspection appropriate to national conditions.

**Article B – Links with the European Social Charter and the 1988
Additional Protocol**

- 1 No Contracting Party to the European Social Charter or Party to the Additional Protocol of 5 May 1988 may ratify, accept or approve this Charter without considering itself bound by at least the provisions corresponding to the provisions of the European Social Charter and, where appropriate, of the Additional Protocol, to which it was bound.
- 2 Acceptance of the obligations of any provision of this Charter shall, from the date of entry into force of those obligations for the Party concerned, result in the corresponding provision of the European Social Charter and, where appropriate, of its Additional Protocol of 1988 ceasing to apply to the Party concerned in the event of that Party being bound by the first of those instruments or by both instruments.

Part IV

**Article C – Supervision of the implementation of the undertakings contained in this
Charter**

The implementation of the legal obligations contained in this Charter shall be submitted to the same supervision as the European Social Charter.

Article D – Collective complaints

- 1 The provisions of the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints shall apply to the undertakings given in this Charter for the States which have ratified the said Protocol.
- 2 Any State which is not bound by the Additional Protocol to the European Social Charter providing for a system of collective complaints may when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval of this Charter or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that it accepts the supervision of its obligations under this Charter following the procedure provided for in the said Protocol.

Part V

Article E – Non-discrimination

The enjoyment of the rights set forth in this Charter shall be secured without discrimination on any ground such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national extraction or social origin, health, association with a national minority, birth or other status.

Article F — Derogations in time of war or public emergency

- 1 In time of war or other public emergency threatening the life of the nation any Party may take measures derogating from its obligations under this Charter to the extent strictly required by the exigencies of the situation, provided that such measures are not inconsistent with its other obligations under international law.
- 2 Any Party which has availed itself of this right of derogation shall, within a reasonable lapse of time, keep the Secretary General of the Council of Europe fully informed of the measures taken and of the reasons therefor. It shall likewise inform the Secretary General when such measures have ceased to operate and the provisions of the Charter which it has accepted are again being fully executed.

Article G — Restrictions

- 1 The rights and principles set forth in Part I when effectively realised, and their effective exercise as provided for in Part II, shall not be subject to any restrictions or limitations not specified in those parts, except such as are prescribed by law and are necessary in a democratic society for the protection of the rights and freedoms of others or for the protection of public interest, national security, public health, or morals.
- 2 The restrictions permitted under this Charter to the rights and obligations set forth herein shall not be applied for any purpose other than that for which they have been prescribed.

Article H — Relations between the Charter and domestic law or international agreements

The provisions of this Charter shall not prejudice the provisions of domestic law or of any bilateral or multilateral treaties, conventions or agreements which are already in force, or may come into force, under which more favourable treatment would be accorded to the persons protected.

Article I — Implementation of the undertakings given

- 1 Without prejudice to the methods of implementation foreseen in these articles the relevant provisions of Articles 1 to 31 of Part II of this Charter shall be implemented by:
 - a laws or regulations;
 - b agreements between employers or employers' organisations and workers' organisations;
 - c a combination of those two methods;
 - d other appropriate means.
- 2 Compliance with the undertakings deriving from the provisions of paragraphs 1, 2, 3, 4, 5 and 7 of Article 2, paragraphs 4, 6 and 7 of Article 7, paragraphs 1, 2, 3 and 5 of Article 10 and Articles 21 and 22 of Part II of this Charter shall be regarded as effective if the provisions are applied, in accordance with paragraph 1 of this article, to the great majority of the workers concerned.

Article J – Amendments

- 1 Any amendment to Parts I and II of this Charter with the purpose of extending the rights guaranteed in this Charter as well as any amendment to Parts III to VI, proposed by a Party or by the Governmental Committee, shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by the Secretary General to the Parties to this Charter.
- 2 Any amendment proposed in accordance with the provisions of the preceding paragraph shall be examined by the Governmental Committee which shall submit the text adopted to the Committee of Ministers for approval after consultation with the Parliamentary Assembly. After its approval by the Committee of Ministers this text shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 3 Any amendment to Part I and to Part II of this Charter shall enter into force, in respect of those Parties which have accepted it, on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.
- In respect of any Party which subsequently accepts it, the amendment shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which that Party has informed the Secretary General of its acceptance.
- 4 Any amendment to Parts III to VI of this Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

Part VI**Article K – Signature, ratification and entry into force**

- 1 This Charter shall be open for signature by the member States of the Council of Europe. It shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 This Charter shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which three member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by this Charter in accordance with the preceding paragraph.
- 3 In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by this Charter, it shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of the deposit of the instrument of ratification, acceptance or approval.

Article L – Territorial application

- 1 This Charter shall apply to the metropolitan territory of each Party. Each signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, specify, by declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, the territory which shall be considered to be its metropolitan territory for this purpose.

- 2 Any signatory may, at the time of signature or of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, that the Charter shall extend in whole or in part to a non-metropolitan territory or territories specified in the said declaration for whose international relations it is responsible or for which it assumes international responsibility. It shall specify in the declaration the articles or paragraphs of Part II of the Charter which it accepts as binding in respect of the territories named in the declaration.
- 3 The Charter shall extend its application to the territory or territories named in the aforesaid declaration as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of the notification of such declaration by the Secretary General.
- 4 Any Party may declare at a later date by notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe that, in respect of one or more of the territories to which the Charter has been applied in accordance with paragraph 2 of this article, it accepts as binding any articles or any numbered paragraphs which it has not already accepted in respect of that territory or territories. Such undertakings subsequently given shall be deemed to be an integral part of the original declaration in respect of the territory concerned, and shall have the same effect as from the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article M – Denunciation

- 1 Any Party may denounce this Charter only at the end of a period of five years from the date on which the Charter entered into force for it, or at the end of any subsequent period of two years, and in either case after giving six months' notice to the Secretary General of the Council of Europe who shall inform the other Parties accordingly.
- 2 Any Party may, in accordance with the provisions set out in the preceding paragraph, denounce any article or paragraph of Part II of the Charter accepted by it provided that the number of articles or paragraphs by which this Party is bound shall never be less than sixteen in the former case and sixty-three in the latter and that this number of articles or paragraphs shall continue to include the articles selected by the Party among those to which special reference is made in Article A, paragraph 1, sub-paragraph b.
- 3 Any Party may denounce the present Charter or any of the articles or paragraphs of Part II of the Charter under the conditions specified in paragraph 1 of this article in respect of any territory to which the said Charter is applicable, by virtue of a declaration made in accordance with paragraph 2 of Article L.

Article N – Appendix

The appendix to this Charter shall form an integral part of it.

Article O – Notifications

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and the Director General of the International Labour Office of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance or approval;
- c any date of entry into force of this Charter in accordance with Article K;
- d any declaration made in application of Articles A, paragraphs 2 and 3, D, paragraphs 1 and 2, F, paragraph 2, L, paragraphs 1, 2, 3 and 4;
- e any amendment in accordance with Article J;
- f any denunciation in accordance with Article M;
- g any other act, notification or communication relating to this Charter.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this revised Charter.

Done at Strasbourg, this 3rd day of May 1996, in English and French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to the Director General of the International Labour Office.

APPENDIX TO THE REVISED EUROPEAN SOCIAL CHARTER

Scope of the Revised European Social Charter in terms of persons protected

- 1 Without prejudice to Article 12, paragraph 4, and Article 13, paragraph 4, the persons covered by Articles 1 to 17 and 20 to 31 include foreigners only in so far as they are nationals of other Parties lawfully resident or working regularly within the territory of the Party concerned, subject to the understanding that these articles are to be interpreted in the light of the provisions of Articles 18 and 19.

This interpretation would not prejudice the extension of similar facilities to other persons by any of the Parties.

- 2 Each Party will grant to refugees as defined in the Convention relating to the Status of Refugees, signed in Geneva on 28 July 1951 and in the Protocol of 31 January 1967, and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible, and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said convention and under any other existing international instruments applicable to those refugees.
- 3 Each Party will grant to stateless persons as defined in the Convention on the Status of Stateless Persons done in New York on 28 September 1954 and lawfully staying in its territory, treatment as favourable as possible and in any case not less favourable than under the obligations accepted by the Party under the said instrument and under any other existing international instruments applicable to those stateless persons.

Part I, paragraph 18, and Part II, Article 18, paragraph 1

It is understood that these provisions are not concerned with the question of entry into the territories of the Parties and do not prejudice the provisions of the European Convention on Establishment, signed in Paris on 13 December 1955.

Part II

Article 1, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as prohibiting or authorising any union security clause or practice.

Article 2, paragraph 6

Parties may provide that this provision shall not apply:

- a to workers having a contract or employment relationship with a total duration not exceeding one month and/or with a working week not exceeding eight hours;
- b where the contract or employment relationship is of a casual and/or specific nature, provided, in these cases, that its non-application is justified by objective considerations.

Article 3, paragraph 4

It is understood that for the purposes of this provision the functions, organisation and conditions of operation of these services shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 4, paragraph 4

This provision shall be so understood as not to prohibit immediate dismissal for any serious offence.

Article 4, paragraph 5

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if the great majority of workers are not permitted to suffer deductions from wages either by law or through collective agreements or arbitration awards, the exceptions being those persons not so covered.

Article 6, paragraph 4

It is understood that each Party may, insofar as it is concerned, regulate the exercise of the right to strike by law, provided that any further restriction that this might place on the right can be justified under the terms of Article G.

Article 7, paragraph 2

This provision does not prevent Parties from providing in their legislation that young persons not having reached the minimum age laid down may perform work in so far as it is absolutely necessary for their vocational training where such work is carried out in accordance with conditions prescribed by the competent authority and measures are taken to protect the health and safety of these young persons.

Article 7, paragraph 8

It is understood that a Party may give the undertaking required in this paragraph if it fulfils the spirit of the undertaking by providing by law that the great majority of persons under eighteen years of age shall not be employed in night work.

Article 8, paragraph 2

This provision shall not be interpreted as laying down an absolute prohibition. Exceptions could be made, for instance, in the following cases:

- a if an employed woman has been guilty of misconduct which justifies breaking off the employment relationship;
- b if the undertaking concerned ceases to operate;
- c if the period prescribed in the employment contract has expired.

Article 12, paragraph 4

The words "and subject to the conditions laid down in such agreements" in the introduction to this paragraph are taken to imply *inter alia* that with regard to benefits which are available independently of any insurance contribution, a Party may require the completion of a prescribed period of residence before granting such benefits to nationals of other Parties.

Article 13, paragraph 4

Governments not Parties to the European Convention on Social and Medical Assistance may ratify the Charter in respect of this paragraph provided that they grant to nationals of other Parties a treatment which is in conformity with the provisions of the said convention.

Article 16

It is understood that the protection afforded in this provision covers single-parent families.

Article 17

It is understood that this provision covers all persons below the age of 18 years, unless under the law applicable to the child majority is attained earlier, without prejudice to the other specific provisions provided by the Charter, particularly Article 7.

This does not imply an obligation to provide compulsory education up to the above-mentioned age.

Article 19, paragraph 6

For the purpose of applying this provision, the term "family of a foreign worker" is understood to mean at least the worker's spouse and unmarried children, as long as the latter are considered to be minors by the receiving State and are dependent on the migrant worker.

Article 20

- 1 It is understood that social security matters, as well as other provisions relating to unemployment benefit, old age benefit and survivor's benefit, may be excluded from the scope of this article.
- 2 Provisions concerning the protection of women, particularly as regards pregnancy, confinement and the post-natal period, shall not be deemed to be discrimination as referred to in this article.
- 3 This article shall not prevent the adoption of specific measures aimed at removing *de facto* inequalities.

- 4 Occupational activities which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, can be entrusted only to persons of a particular sex may be excluded from the scope of this article or some of its provisions. This provision is not to be interpreted as requiring the Parties to embody in laws or regulations a list of occupations which, by reason of their nature or the context in which they are carried out, may be reserved to persons of a particular sex.

Articles 21 and 22

- 1 For the purpose of the application of these articles, the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such under national legislation or practice.
- 2 The terms "national legislation and practice" embrace as the case may be, in addition to laws and regulations, collective agreements, other agreements between employers and workers' representatives, customs as well as relevant case law.
- 3 For the purpose of the application of these articles, the term "undertaking" is understood as referring to a set of tangible and intangible components, with or without legal personality, formed to produce goods or provide services for financial gain and with power to determine its own market policy.
- 4 It is understood that religious communities and their institutions may be excluded from the application of these articles, even if these institutions are "undertakings" within the meaning of paragraph 3. Establishments pursuing activities which are inspired by certain ideals or guided by certain moral concepts, ideals and concepts which are protected by national legislation, may be excluded from the application of these articles to such an extent as is necessary to protect the orientation of the undertaking.
- 5 It is understood that where in a state the rights set out in these articles are exercised in the various establishments of the undertaking, the Party concerned is to be considered as fulfilling the obligations deriving from these provisions.
- 6 The Parties may exclude from the field of application of these articles, those undertakings employing less than a certain number of workers, to be determined by national legislation or practice.

Article 22

- 1 This provision affects neither the powers and obligations of states as regards the adoption of health and safety regulations for workplaces, nor the powers and responsibilities of the bodies in charge of monitoring their application.
- 2 The terms "social and socio-cultural services and facilities" are understood as referring to the social and/or cultural facilities for workers provided by some undertakings such as welfare assistance, sports fields, rooms for nursing mothers, libraries, children's holiday camps, etc.

Article 23, paragraph 1

For the purpose of the application of this paragraph, the term "for as long as possible" refers to the elderly person's physical, psychological and intellectual capacities.

Article 24

- 1 It is understood that for the purposes of this article the terms "termination of employment" and "terminated" mean termination of employment at the initiative of the employer.
- 2 It is understood that this article covers all workers but that a Party may exclude from some or all of its protection the following categories of employed persons:
- a workers engaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task;
 - b workers undergoing a period of probation or a qualifying period of employment, provided that this is determined in advance and is of a reasonable duration;
 - c workers engaged on a casual basis for a short period.
- 3 For the purpose of this article the following, in particular, shall not constitute valid reasons for termination of employment:
- a trade union membership or participation in union activities outside working hours, or, with the consent of the employer, within working hours;
 - b seeking office as, acting or having acted in the capacity of a workers' representative;
 - c the filing of a complaint or the participation in proceedings against an employer involving alleged violation of laws or regulations or recourse to competent administrative authorities;
 - d race, colour, sex, marital status, family responsibilities, pregnancy, religion, political opinion, national extraction or social origin;
 - e maternity or parental leave;
 - f temporary absence from work due to illness or injury.
- 4 It is understood that compensation or other appropriate relief in case of termination of employment without valid reasons shall be determined by national laws or regulations, collective agreements or other means appropriate to national conditions.

Article 25

- 1 It is understood that the competent national authority may, by way of exemption and after consulting organisations of employers and workers, exclude certain categories of workers from the protection provided in this provision by reason of the special nature of their employment relationship.
- 2 It is understood that the definition of the term "insolvency" must be determined by national law and practice.

- 3 The workers' claims covered by this provision shall include at least:
- a the workers' claims for wages relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or to the termination of employment;
 - b the workers' claims for holiday pay due as a result of work performed during the year in which the insolvency or the termination of employment occurred;
 - c the workers' claims for amounts due in respect of other types of paid absence relating to a prescribed period, which shall not be less than three months under a privilege system and eight weeks under a guarantee system, prior to the insolvency or the termination of the employment.
- 4 National laws or regulations may limit the protection of workers' claims to a prescribed amount, which shall be of a socially acceptable level.

Article 26

It is understood that this article does not require that legislation be enacted by the Parties.

It is understood that paragraph 2 does not cover sexual harassment.

Article 27

It is understood that this article applies to men and women workers with family responsibilities in relation to their dependent children as well as in relation to other members of their immediate family who clearly need their care or support where such responsibilities restrict their possibilities of preparing for, entering, participating in or advancing in economic activity. The terms "dependent children" and "other members of their immediate family who clearly need their care and support" mean persons defined as such by the national legislation of the Party concerned.

Articles 28 and 29

For the purpose of the application of this article, the term "workers' representatives" means persons who are recognised as such under national legislation of practice.

Part III

It is understood that the Charter contains legal obligations of an international character, the application of which is submitted solely to the supervision provided for in Part IV thereof.

Article A, paragraph 1

It is understood that the numbered paragraphs may include articles consisting of only one paragraph.

Article B, paragraph 2

For the purpose of paragraph 2 of Article B, the provisions of the revised Charter correspond to the provisions of the Charter with the same article or paragraph number with the exception of:

- a Article 3, paragraph 2, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 1 and 3, of the Charter;
- b Article 3, paragraph 3, of the revised Charter which corresponds to Article 3, paragraphs 2 and 3, of the Charter;
- c Article 10, paragraph 5, of the revised Charter which corresponds to Article 10, paragraph 4, of the Charter;
- d Article 17, paragraph 1, of the revised Charter which corresponds to Article 17 of the Charter.

Part V

Article E

A differential treatment based on an objective and reasonable justification shall not be deemed discriminatory.

Article F

The terms "in time of war or other public emergency" shall be so understood as to cover also the *threat of war*.

Article I

It is understood that workers excluded in accordance with the appendix to Articles 21 and 22 are not taken into account in establishing the number of workers concerned.

Article J

The term "amendment" shall be extended so as to cover also the addition of new articles to the Charter.

ΜΕΡΟΣ Β**Προοίμιο**

Οι Κυβερνήσεις που υπογράφουν τον Χάρτη και είναι μέλη του Συμβουλίου Ευρώπης,

Αφού έκριναν ότι σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η πραγματοποίηση μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του για τη διαφύλαξη και την προώθηση των ιδανικών και των αρχών που αποτελούν την κοινή τους κληρονομιά και την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου τους, ιδίως με την προάσπιση και ανάπτυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών·

Αφού έκριναν ότι σύμφωνα με τη Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 και τα Πρωτόκολλα της, τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης συμφώνησαν να εξασφαλίσουν στους πληθυσμούς τους τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα και τις ελευθερίες που προβλέπονται στα κείμενα αυτά·

Αφού έκριναν ότι στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη που άνοιξε για υπογραφή στο Τουρίνο στις 18 Οκτωβρίου 1961 και στα Πρωτόκολλα του, τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης συμφώνησαν να εξασφαλίσουν στους πληθυσμούς τους τα κοινωνικά δικαιώματα που προβλέπονται από το Χάρτη, προκειμένου να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο και να προάγουν την κοινωνικής ευημερία τους·

Αφού υπενθύμισαν ότι η Διάσκεψη των Υπουργών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη στις 5 Νοεμβρίου 1990, επισήμανε την ανάγκη από τη μια να διατηρηθεί ο αδιαίρετος χαρακτήρας όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είτε αυτά είναι αστικά, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά ή πολιτιστικά και από την άλλη να δοθεί στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη μια νέα ώθηση·

Αφού αποφάσισαν σύμφωνα με την Υπουργική Σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στο Τουρίνο στις 21 και 22 Οκτωβρίου 1991, να εκσυγχρονίσουν και να προσαρμόσουν το ουσιαστικό περιεχόμενο του Χάρτη, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ριζικές κοινωνικές μεταβολές που σημειώθηκαν από την υιοθέτησή του·

Αφού αναγνώρισαν το πλεονέκτημα να ενσωματωθούν στον Αναθεωρημένο Χάρτη, που πρόκειται να αντικαταστήσει σταδιακά τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, τα δικαιώματα που εξασφαλίζει ο Χάρτης όπως αυτά τροποποιήθηκαν, τα δικαιώματα που εξασφαλίζονται από το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1988 και να προστεθούν νέα δικαιώματα,

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

Μέρος Ι

Τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναγνωρίζουν ως στόχο της πολιτικής τους που θα προωθήσουν με κάθε πρόσφορο μέσο, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, την εκπλήρωση των προϋποθέσεων για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης των ακόλουθων δικαιωμάτων και αρχών :

1. Κάθε πρόσωπο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εξασφαλίζει τη διαβίωσή του με εργασία που αναλαμβάνει ελεύθερα.

2. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε δίκαιους όρους εργασίας.
3. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας.
4. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε δίκαιη αμοιβή, που να εξασφαλίζει σ' αυτούς και τις οικογένειές τους ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο.
5. Όλοι οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες έχουν δικαίωμα να συνεταιρίζονται ελεύθερα στα πλαίσια εθνικών ή διεθνών οργανώσεων, για την προστασία των οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων τους.
6. Όλοι οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες έχουν δικαίωμα για συλλογικές διαπραγματεύσεις.
7. Τα παιδιά και τα νεαρά πρόσωπα έχουν δικαίωμα για ειδική προστασία από τους σωματικούς και ηθικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθενται.
8. Όλες οι εργαζόμενες γυναίκες, σε περίπτωση μητρότητας, έχουν δικαίωμα για ειδική προστασία.
9. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα για κατάλληλα μέσα επαγγελματικού προσανατολισμού προκειμένου να ενισχυθεί στην επιλογή του επαγγέλματος σύμφωνα με τις προσωπικές του ικανότητες και τα ενδιαφέροντά του.
10. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα για κατάλληλα μέσα επαγγελματικής κατάρτισης.
11. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να επωφελείται από κάθε μέτρο που του επιτρέπει να απολαμβάνει το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας.
12. Όλοι οι εργαζόμενοι και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς τους έχουν δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλεια.
13. Κάθε πρόσωπο που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους έχει δικαίωμα για κοινωνική και ιατρική αντίληψη.
14. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να απολαμβάνει κοινωνικές υπηρεσίες.
15. Άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα για αυτονομία, κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας.
16. Η οικογένεια, ως βασικό κύτταρο της κοινωνίας έχει δικαίωμα για κατάλληλη κοινωνική, νομική και οικονομική προστασία για την εξασφάλιση της πλήρους ανάπτυξής της.
17. Τα παιδιά και τα νεαρά πρόσωπα έχουν δικαίωμα για κατάλληλη κοινωνική, νομική και οικονομική προστασία.
18. Οι υπήκοοι κάθε Μέρους έχουν δικαίωμα να ασκούν στο έδαφος ενός άλλου Μέρους οποιαδήποτε κερδοφόρα δραστηριότητα με ίσους όρους με τους υπηκόους του Μέρους αυτού, με την επιφύλαξη περιορισμών που βασίζονται σε σοβαρούς λόγους οικονομικού ή κοινωνικού χαρακτήρα.
19. Οι μετανάστες εργαζόμενοι που είναι υπήκοοι ενός από τα Συμβαλλόμενα Μέρη καθώς και οι οικογένειές τους έχουν δικαίωμα για προστασία και βοήθεια στο έδαφος οποιουδήποτε άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους.

20. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα σε ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση σε θέματα απασχόλησης και επαγγέλματος, χωρίς διάκριση που να βασίζεται στο φύλο.
21. Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται και να διαβουλεύονται στο επίπεδο της επιχείρησης.
22. Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν στον καθορισμό και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος στην επιχείρηση.
23. Κάθε ηλικιωμένο άτομο έχει δικαίωμα για κοινωνική προστασία.
24. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα για προστασία σε περίπτωση λήξης της απασχόλησης.
25. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα για προστασία των απαιτήσεων τους σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη τους.
26. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα για αξιοπρέπεια στην εργασία.
27. Όλα τα πρόσωπα με οικογενειακές υποχρεώσεις που εργάζονται ή επιθυμούν να εργαστούν, έχουν δικαίωμα να απασχολούνται χωρίς διάκριση και χωρίς, κατά το δυνατόν, η εργασία τους να συγκρούεται με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις.
28. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων στις επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα για προστασία κατά επιβλαβών ενεργειών και για παροχή διευκολύνσεων για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους.
29. Όλοι οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα να ενημερώνονται και να διαβουλεύονται στις διαδικασίες συλλογικών απολύσεων.
30. Όλοι έχουν δικαίωμα για προστασία ενάντια στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.
31. Όλοι έχουν δικαίωμα για στέγαση.

Μέρος II

Τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να θεωρούν ότι δεσμεύονται, όπως προβλέπεται στο Μέρος III, από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα παρακάτω άρθρα και παραγράφους.

Άρθρο 1 Δικαίωμα για εργασία

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για εργασία, τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση :

1. να αναγνωρίζουν ως έναν από τους πρωταρχικούς τους στόχους και ευθύνες, την πραγματοποίηση και διατήρηση του υψηλότερου και σταθερότερου δυνατού επιπέδου απασχόλησης για την επίτευξη πλήρους απασχόλησης
2. να προσπαθούν με αποτελεσματικό τρόπο το δικαίωμα του εργαζόμενου να εξασφαλίσει τη διαβίωσή του με εργασία που αναλαμβάνει ελεύθερα
3. να συστήνουν ή να διατηρούν δωρεάν υπηρεσίες απασχόλησης για όλους τους εργαζόμενους
4. να εξασφαλίζουν ή να προωθούν κατάλληλο επαγγελματικό προσανατολισμό, κατάρτιση και αποκατάσταση.

Άρθρο 2 - Δικαίωμα για δίκαιους όρους εργασίας

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για δίκαιους όρους εργασίας, τα Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση :

1. να καθορίζουν εύλογες ημερήσιες και εβδομαδιαίες ώρες εργασίας, ενώ θα πρέπει να μειώνεται σταδιακά η εβδομάδα εργασίας στο βαθμό που επιτρέπουν η αύξηση της παραγωγικότητας και οι άλλοι σχετικοί παράγοντες
2. να προβλέπουν δημόσιες αργίες με αποδοχές
3. να εξασφαλίζουν τη χορήγηση ετήσιας άδειας με αποδοχές με διάρκεια τουλάχιστο τέσσερις εβδομάδες
4. να εξαλείφουν τους εγγενείς κινδύνους σε επικίνδυνες ή ανθυγιεινές εργασίες και στις περιπτώσεις που δεν έχει ακόμη καταστεί δυνατή η εξάλειψη ή η επαρκής μείωση των κινδύνων αυτών να εξασφαλίζουν είτε μείωση των εργασιμωv ωρών, είτε συμπληρωματική άδεια με αποδοχές για τους εργαζόμενους που απασχολούνται σε τέτοιες εργασίες
5. να εξασφαλίζουν εβδομαδιαία περίοδο ανάπαυσης που να συμπίπτει, κατά το δυνατό, με την ημέρα της εβδομάδας που αναγνωρίζεται ως ημέρα ανάπαυσης, σύμφωνα με τις παραδόσεις η τα έθιμα της χώρας ή της περιοχής
6. να εξασφαλίζουν την ενημέρωση των εργαζομένων εγγράφως, όσο το δυνατόν γρηγορότερα, και σε κάθε περίπτωση όχι αργότερα από δύο μήνες από την έναρξη απασχόλησής τους, για τους βασικούς όρους της σύμβασης ή της εργασιακής σχέσης
7. να εξασφαλίζουν στα άτομα που απασχολούνται σε νυχτερινή εργασία να ωφελούνται από μέτρα τα οποία λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερη φύση της εργασίας.

Άρθρο 3 - Δικαίωμα για ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας, τα Μέρη, σε συνεργασία με τις εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και περιοδικά επανεξετάζουν μια συνεκτική πολιτική για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία και το εργασιακό περιβάλλον. Πρωταρχικός στόχος αυτής της πολιτικής είναι η βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας και η πρόληψη ατυχημάτων και προσβολών της υγείας που συνδέονται με την εργασία ή συμβαίνουν κατά τη διάρκεια της εργασίας, ελαχιστοποιώντας κυρίως τις αιτίες κινδύνου που ενυπάρχουν στο περιβάλλον εργασίας
2. να εκδίδουν κανονισμούς ασφάλειας και υγείας
3. να καθορίζουν μέτρα ελέγχου της εφαρμογής των κανονισμών αυτών
4. να προωθούν τη σταδιακή ανάπτυξη επαγγελματικών υπηρεσιών υγείας για όλους τους εργαζόμενους με αρμοδιότητες κατ' εξοχήν προληπτικές και συμβουλευτικές.

Άρθρο 4 - Δικαίωμα για δίκαιη αμοιβή

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για δίκαιη αμοιβή, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να αναγνωρίζουν το δικαίωμα των εργαζομένων για αμοιβή ικανή να εξασφαλίζει σ' αυτούς και στις οικογένειές τους ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης
2. να αναγνωρίζουν το δικαίωμα των εργαζομένων για αυξημένη αμοιβή για υπερωριακή απασχόληση, με εξαίρεση ορισμένες ειδικές περιπτώσεις
3. να αναγνωρίζουν το δικαίωμα των εργαζομένων, αντρών και γυναικών, για ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας

4. να αναγνωρίζουν το δικαίωμα όλων των εργαζομένων για εύλογη προθεσμία προειδοποίησης σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης
5. Να επιτρέπουν κρατήσεις επί των αποδοχών μόνο σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και μέσα στα πλαίσια που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς ή καθορίζονται με συλλογικές συμβάσεις ή διαιτητικές αποφάσεις.

Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών θα πρέπει να εξασφαλίζεται είτε με ελεύθερα συννομολογούμενες συλλογικές συμβάσεις είτε με μηχανισμούς καθορισμού των μισθών που έχουν θεσπιστεί με νόμο είτε με οποιοδήποτε άλλο τρόπο σύμφωνο με τις εθνικές συνθήκες.

Άρθρο 5 – Το Δικαίωμα Οργάνωσης

Για την εξασφάλιση ή την προαγωγή της ελευθερίας των εργαζομένων και των εργοδοτών να συνιστούν τοπικές, εθνικές ή διεθνείς οργανώσεις για την προστασία των οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων τους και να προσχωρούν σ' αυτές τις οργανώσεις, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, η εθνική νομοθεσία να μην προσβάλλει, αλλά ούτε να εφαρμόζεται με τέτοιο τρόπο που να προσβάλλει την ελευθερία αυτή. Ο βαθμός στον οποίο οι εγγυήσεις που προβλέπονται από αυτό το άρθρο εφαρμόζονται στα σώματα ασφαλείας καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς. Η αρχή της εφαρμογής των εγγυήσεων αυτών στα μέλη των ενόπλων δυνάμεων και ο βαθμός στον οποίο θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σ' αυτή την κατηγορία προσώπων καθορίζονται επίσης από την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς.

Άρθρο 6 - Δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος συλλογικών διαπραγματεύσεων, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να προωθούν τις κοινές συνεννοήσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων
2. να προωθούν, όταν αυτό είναι αναγκαίο και σκόπιμο, την καθιέρωση διαδικασιών εκούσιας διαπραγμάτευσης μεταξύ των εργοδοτών ή των οργανώσεων των εργοδοτών αφ' ενός και των οργανώσεων των εργαζομένων αφ' ετέρου, προκειμένου να ρυθμίζονται οι όροι απασχόλησης με συλλογικές συμβάσεις
3. να προωθούν την καθιέρωση και χρήση κατάλληλων διαδικασιών συνδιαλλαγής και εθελοντικής διαίτησης για τη ρύθμιση των εργασιακών διαφορών

και αναγνωρίζουν:

4. το δικαίωμα των εργαζομένων και των εργοδοτών για συλλογικές δράσεις σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, περιλαμβανομένου και του δικαιώματος της απεργίας, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από τις ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις.

Άρθρο 7 - Δικαίωμα των παιδιών και των νεαρών προσώπων για προστασία

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των παιδιών και των νεαρών προσώπων για προστασία, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να καθορίζουν το 15ο έτος της ηλικίας ως κατώτατο όριο ηλικίας εισόδου στην απασχόληση, με δυνατότητα όμως εξαιρέσεων για τα παιδιά, τα οποία απασχολούνται σε ορισμένες ελαφρές εργασίες που δεν απειλούν να βλάψουν την υγεία τους, την ηθική τους ή την εκπαίδευσή τους

2. να καθορίζουν το 18^ο έτος ως κατώτατο όριο ηλικίας για την είσοδο στην απασχόληση για ορισμένες εργασίες που θεωρούνται επικίνδυνες ή ανθυγιεινές
3. να απαγορεύουν την απασχόληση παιδιών, που εντάσσονται ακόμα στην υποχρεωτική εκπαίδευση, σε εργασίες που τους στερούν τη δυνατότητα να επωφελούνται πλήρως από την εκπαίδευση αυτή
4. να περιορίζουν τις εργάσιμες ώρες προσώπων που έχουν ηλικία κάτω των 18 ετών, ανάλογα με τις απαιτήσεις της ανάπτυξης τους και ιδιαίτερα την ανάγκη για επαγγελματική τους κατάρτιση
5. να αναγνωρίζουν το δικαίωμα των νεαρών εργαζομένων και των μαθητευομένων για δίκαιη αμοιβή ή άλλες κατάλληλες παροχές
6. να προβλέπουν ότι οι ώρες που τα νεαρά πρόσωπα αφιερώνουν για επαγγελματική κατάρτιση κατά την κανονική διάρκεια της απασχόλησής τους, με τη συναίνεση του εργοδότη τους, θα θεωρούνται ότι περιλαμβάνονται στην ημερήσια εργασία
7. να καθορίζουν τη διάρκεια της ετήσιας κανονικής άδειας με αποδοχές για τους εργαζομένους με ηλικία κάτω των 18 ετών σε τέσσερις εβδομάδες τουλάχιστον
8. να απαγορεύουν την απασχόληση εργαζομένων κάτω των 18 ετών σε νυκτερινή εργασία με εξαίρεση ορισμένες απασχολήσεις που καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς
9. να προβλέπουν ότι οι εργαζόμενοι κάτω των 18 ετών που απασχολούνται σε ορισμένες εργασίες που καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς θα πρέπει να υποβάλλονται σε τακτικές ιατρικές εξετάσεις
10. να εξασφαλίζουν ειδική προστασία από τους σωματικούς και ηθικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα παιδιά και τα νεαρά πρόσωπα και κυρίως από τους κινδύνους εκείνους που προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα από την εργασία τους.

Άρθρο 8 - Δικαίωμα των εργαζομένων γυναικών για προστασία της μητρότητας

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων γυναικών για προστασία της μητρότητας, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να εξασφαλίζουν στις γυναίκες, πριν και μετά τον τοκετό, ανάπαυση συνολικής διάρκειας τουλάχιστον 14 εβδομάδων είτε με τη μορφή άδειας με αποδοχές είτε με τη μορφή κατάλληλων παροχών κοινωνικής ασφάλισης ή παροχών από δημόσιους πόρους
2. να θεωρούν παράνομη την παροχή από μέρους του εργοδότη προειδοποίησης για απόλυση κατά την περίοδο που αρχίζει από την ημέρα που πληροφορεί τον εργοδότη της ότι είναι έγκυος μέχρι το τέλος της άδειας μητρότητας ή να δίδει προειδοποίηση ή σε ημερομηνία που η προθεσμία της προειδοποίησης εκπνέει κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής
3. να εξασφαλίζουν στις μητέρες που θηλάζουν τα παιδιά τους, παύσεις εργασίας που είναι αρκετές για το σκοπό αυτό
4. να ρυθμίζουν την νυκτερινή εργασία των εγκύων, των γυναικών που έχουν γεννήσει πρόσφατα, και αυτών που θηλάζουν τα παιδιά τους
5. να απαγορεύουν την απασχόληση των εγκύων, των γυναικών που έχουν γεννήσει πρόσφατα και αυτών που θηλάζουν τα παιδιά τους σε υπόγειες εργασίες, στα μεταλλεία και σε όλες τις εργασίες που θεωρούνται ακατάλληλες, λόγω του επικίνδυνου, ανθυγιεινού ή επίπονου χαρακτήρα τους και να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων απασχόλησης των γυναικών αυτών.

Άρθρο 9 - Δικαίωμα για επαγγελματικό προσανατολισμό

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για επαγγελματικό προσανατολισμό, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συστήνουν ή να προωθούν, εφόσον είναι αναγκαίο, υπηρεσία που θα βοηθά όλα τα πρόσωπα, περιλαμβανομένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, στην επίλυση των προβλημάτων τους που συνδέονται με την

εκλογή επαγγέλματος ή με την επαγγελματική τους πρόωθηση, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενδιαφερομένου και τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα σ' αυτά και στις δυνατότητες της αγοράς εργασίας· η βοήθεια αυτή θα πρέπει να παρέχεται δωρεάν, τόσο στους νέους, στους οποίους περιλαμβάνονται και τα παιδιά της σχολικής ηλικίας, όσο και στους ενήλικες.

Άρθρο 10 - Δικαίωμα για επαγγελματική κατάρτιση

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για επαγγελματική κατάρτιση, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να εξασφαλίζουν ή να προωθούν, εφ' όσον είναι ανάγκη, την τεχνική και επαγγελματική κατάρτιση όλων των προσώπων, περιλαμβανομένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, σε συνεννόηση με τις επαγγελματικές οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων και να παρέχουν διευκολύνσεις για πρόσβαση τους σε ανώτερη τεχνική και πανεπιστημιακή εκπαίδευση με μοναδικό κριτήριο την ατομική ικανότητα.
2. να εξασφαλίζουν ή να προωθούν σύστημα μαθητείας καθώς και άλλες συστηματικές διευθετήσεις κατάρτισης των νεαρών αγοριών και κοριτσιών στις διάφορες απασχολήσεις τους.
3. να εξασφαλίζουν ή να προωθούν, εφόσον είναι ανάγκη:
 - α. επαρκείς και προσιτές διευκολύνσεις για την κατάρτιση των ενήλικων εργαζομένων
 - β. ειδικά μέτρα για επανακατάρτιση των ενήλικων εργαζομένων που επιβάλλεται από την τεχνική εξέλιξη ή από τις νέες τάσεις της αγοράς εργασίας
4. να εξασφαλίζουν ή να προωθούν, εφ' όσον είναι ανάγκη, ειδικά μέτρα για την επανακατάρτιση και επανένταξη των μακροχρόνια άνεργων.
5. να ενθαρρύνουν την πλήρη αξιοποίηση των παρεχόμενων διευκολύνσεων με κατάλληλα μέτρα, όπως:
 - α. η μείωση ή κατάργηση διδάκτρων ή τελών
 - β. η χορήγηση οικονομικής βοήθειας στις κατάλληλες περιπτώσεις
 - γ. ο συνυπολογισμός στο κανονικό ωράριο εργασίας του χρόνου που διατίθεται για συμπληρωματική κατάρτιση που παρακολουθούν οι εργαζόμενοι κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους μετά από αίτημα του εργοδότη τους
 - δ. η εξασφάλιση με κατάλληλο έλεγχο και σε συνεννόηση με τις εργοδοτικές και εργατικές οργανώσεις της αποτελεσματικότητας του συστήματος μαθητείας και άλλων διευθετήσεων κατάρτισης για νεαρούς εργαζομένους και γενικά της κατάλληλης προστασίας των νεαρών εργαζομένων.

Άρθρο 11 - Δικαίωμα για προστασία της υγείας.

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για προστασία της υγείας, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λαμβάνουν, είτε απευθείας είτε με τη συνεργασία δημοσίων ή ιδιωτικών οργανώσεων, κατάλληλα μέτρα που θα αποσκοπούν κυρίως:

1. στην εξάλειψη, κατά το δυνατό, των κινδύνων που απειλούν την υγεία
2. στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ενημέρωσης για τη βελτίωση της υγείας και την ανάπτυξη της ατομικής ευθύνης σε θέματα υγείας
3. στην πρόληψη, κατά το δυνατό, των ενδημικών, επιδημικών και άλλων ασθενειών, καθώς και των ατυχημάτων.

Άρθρο 12 - Δικαίωμα για κοινωνική ασφάλιση

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για κοινωνική ασφάλεια, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να ιδρύουν ή να διατηρούν σύστημα κοινωνικής ασφάλισης
2. να διατηρούν το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης σε ικανοποιητικό επίπεδο, ίσο τουλάχιστον με εκείνο που απαιτείται για την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης
3. να καταβάλουν προσπάθειες για την προοδευτική βελτίωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης σε υψηλότερο επίπεδο
4. να λαμβάνουν μέτρα, με τη σύναψη των κατάλληλων διμερών και πολυμερών συμβάσεων ή με άλλα μέσα, και με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που καθορίζονται στις συμφωνίες αυτές, για να διασφαλίζουν:
 - α. την ίση μεταχείριση ανάμεσα με τους δικούς του υπηκόους των υπηκόων των άλλων Μερών αναφορικά με τα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης, περιλαμβανομένης της διατήρησης των παροχών που προβλέπονται από τη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης, ανεξάρτητα από τις μετακινήσεις των προστατευομένων προσώπων στο έδαφος των Μερών
 - β. την παροχή, διατήρηση και αποκατάσταση των δικαιωμάτων για κοινωνική ασφάλιση με μέσα, όπως είναι ο συνυπολογισμός των περιόδων ασφάλισης ή απασχόλησης που πραγματοποιούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία του καθενός από τα Μέρη.

Άρθρο 13 - Δικαίωμα για κοινωνική και ιατρική βοήθεια

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για κοινωνική και ιατρική βοήθεια, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να μεριμνούν ώστε κάθε πρόσωπο που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους και αδυνατεί να τους εξασφαλίσει με δικά του μέσα ή από άλλη πηγή, ιδίως δε από παροχές που χορηγούνται από σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, να μπορεί να λαμβάνει κατάλληλη βοήθεια και σε περίπτωση ασθένειας, τη φροντίδα που απαιτεί η κατάσταση της υγείας του
2. να μεριμνούν ώστε τα πρόσωπα που δικαιούνται τέτοια βοήθεια να μην υφίστανται για το λόγο αυτό περιορισμούς στην άσκηση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων τους
3. να προβλέπουν ότι όλα τα πρόσωπα θα μπορούν να λαμβάνουν από τις αρμόδιες υπηρεσίες δημοσίου ή ιδιωτικού χαρακτήρα οποιαδήποτε συμβουλή και αναγκαία προσωπική βοήθεια για την πρόληψη, εξάλειψη ή αντιμετώπιση προσωπικών ή οικογενειακών αναγκών
4. να εφαρμόζουν τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 αυτού του άρθρου, στους υπηκόους άλλων Μερών, στη βάση ισότητας με τους δικούς τους υπηκόους, που βρίσκονται νόμιμα στο έδαφός τους, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Ευρωπαϊκή Σύμβαση Κοινωνικής και Ιατρικής Βοήθειας, που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 11 Δεκεμβρίου 1953.

Άρθρο 14 - Δικαίωμα για απόλαυση των κοινωνικών υπηρεσιών

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για απόλαυση κοινωνικών υπηρεσιών, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να προωθούν ή να παρέχουν υπηρεσίες οι οποίες, χρησιμοποιώντας μεθόδους κοινωνικής εργασίας, συμβάλλουν στην ευημερία και στην ανάπτυξη τόσο των ατόμων όσο και των ομάδων στην κοινότητα καθώς και στην προσαρμογή τους στο κοινωνικό περιβάλλον
2. να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των ατόμων και των εθελοντικών ή άλλων οργανώσεων στη σύσταση και διατήρηση των υπηρεσιών αυτών.

Άρθρο 15 - Δικαίωμα των ατόμων με ειδικές ανάγκες για αυτονομία, κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας.

Για εξασφάλιση στα άτομα με ειδικές ανάγκες, ανεξάρτητα από την ηλικία, τη φύση και την προέλευση της αναπηρίας τους, της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για αυτονομία, κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα που εξασφαλίζουν στα άτομα με ειδικές ανάγκες επαγγελματικό προσανατολισμό, εκπαίδευση και κατάρτιση στο πλαίσιο γενικών προγραμμάτων, όπου αυτό είναι δυνατόν, ή όπου δεν είναι δυνατόν, μέσω ειδικευμένων δομών, δημόσιου ή ιδιωτικού χαρακτήρα
2. να προωθούν την πρόσβαση των ατόμων αυτών στην απασχόληση με μέτρα που ενθαρρύνουν τους εργοδότες να προσλαμβάνουν και να απασχολούν άτομα με ειδικές ανάγκες στο τακτικό εργασιακό περιβάλλον και να προσαρμόζουν τις συνθήκες εργασίας στις ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ή στην περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό λόγω της αναπηρίας τους, να δημιουργούν δυνατότητες προστατευόμενης απασχόλησης σύμφωνα με το βαθμό αναπηρίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα μέτρα αυτά δυνατόν να απαιτούν την ανάπτυξη ειδικευμένων υπηρεσιών τοποθέτησης σε εργασία και υποστήριξης
3. να προωθούν την πλήρη κοινωνική ένταξη και συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας των ατόμων αυτών, κυρίως με μέτρα, περιλαμβανομένης της τεχνικής υποστήριξης, που στοχεύουν στην εξάλειψη των εμποδίων στην επικοινωνία και κινητικότητα και να διευκολύνουν την πρόσβαση στα μέσα συγκοινωνίας, στη στέγαση, σε πολιτιστικές και άλλες δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου.

Άρθρο 16 - Δικαίωμα της οικογένειας για κοινωνική, νομική και οικονομική προστασία

Για εξασφάλιση των συνθηκών που απαιτούνται για την πλήρη ανάπτυξη της οικογένειας, που είναι βασικό κύτταρο της κοινωνίας, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθούν την οικονομική, νομική και κοινωνική προστασία της οικογενειακής ζωής, με μέσα όπως κοινωνικές και οικογενειακές παροχές, με φορολογικές ρυθμίσεις, την παροχή οικογενειακής στέγης, με την ενίσχυση των νέων ζευγαριών και άλλα κατάλληλα μέσα.

Άρθρο 17 - Δικαίωμα των παιδιών και των νεαρών προσώπων για κοινωνική νομική και οικονομική προστασία

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των παιδιών και των νεαρών προσώπων να μεγαλώνουν σε ένα περιβάλλον που συμβάλλει στην πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και των φυσικών και ηθικών ικανοτήτων τους, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, είτε άμεσα είτε σε συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς, να λαμβάνουν τα κατάλληλα και απαραίτητα μέτρα που σκοπό έχουν:

1.
 - α. να εξασφαλίζουν στα παιδιά και στα νεαρά πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των γονέων τους, τη φροντίδα, την υποστήριξη, την εκπαίδευση και την κατάρτιση που απαιτείται, ιδιαίτερα με την ίδρυση ή διατήρηση δομών και υπηρεσιών, που να ανταποκρίνονται σ' αυτό το σκοπό
 - β. να προστατεύουν τα παιδιά και τα νεαρά πρόσωπα ενάντια στην παραμέληση, τη βία ή την εκμετάλλευση
 - γ. να εξασφαλίζουν την προστασία και ειδική βοήθεια από το κράτος για παιδιά και νεαρά πρόσωπα που στερούνται προσωρινά ή μόνιμα την υποστήριξη της οικογένειάς τους
2. Να εξασφαλίζουν στα παιδιά και τα νεαρά πρόσωπα δωρεάν πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς και να ενθαρρύνουν την τακτική φοίτηση στο σχολείο.

Άρθρο 18 - Δικαίωμα για την άσκηση κερδοφόρας δραστηριότητας στο έδαφος των άλλων Μερών.

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος εξάσκησης κερδοφόρας δραστηριότητας στο έδαφος οποιουδήποτε άλλου Μέρους, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να εφαρμόζουν τις υφιστάμενες ρυθμίσεις με φιλελεύθερο πνεύμα
2. να απλοποιούν τις διατυπώσεις που ισχύουν και να μειώνουν ή να καταργούν τα δικαστικά τέλη και κάθε άλλη οικονομική επιβάρυνση που καταβάλλεται από τους αλλοδαπούς εργαζόμενους ή τους εργοδότες τους
3. να ελαστικοποιούν, σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο, τους κανονισμούς που ισχύουν για την απασχόληση των αλλοδαπών εργαζομένων

και αναγνωρίζουν :

4. Το δικαίωμα των υπηκόων τους να εγκαταλείπουν τη χώρα με σκοπό την απασχόλησή τους σε κερδοφόρα δραστηριότητα στο έδαφος άλλων Μερών.

Άρθρο 19 - Δικαίωμα των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους για προστασία και βοήθεια.

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του δικαιώματος των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους για προστασία και βοήθεια στο έδαφος οποιουδήποτε άλλου Μέρους, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. να διατηρούν ή να εξασφαλίζουν την ύπαρξη επαρκών υπηρεσιών που θα βοηθούν δωρεάν τους εργαζόμενους αυτούς, ιδίως με την παροχή σ' αυτούς έγκυρης ενημέρωσης και να λαμβάνουν κάθε χρήσιμο μέτρο, μέσα στο πλαίσιο που το επιτρέπουν οι εθνικοί νόμοι και κανονισμοί, ενάντια σε κάθε παραπλανητική προπαγάνδα που αναφέρεται στη μετανάστευση και παλιννόστηση
2. να υιοθετούν, στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους, κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνεται η αναχώρηση, η μετακίνηση και η υποδοχή των εργαζομένων αυτών και των οικογενειών τους και να εξασφαλίζουν σ' αυτούς, στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους, κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων τις κατάλληλες υγειονομικές και ιατρικές υπηρεσίες καθώς και καλές συνθήκες υγιεινής
3. να προωθούν τη συνεργασία, ανάλογα με την περίπτωση, μεταξύ των κοινωνικών υπηρεσιών, δημοσίων ή ιδιωτικών, των χωρών προέλευσης και υποδοχής
4. να εξασφαλίζουν στους εργαζομένους που διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους, εφ' όσον τα θέματα αυτά ρυθμίζονται από τη νομοθεσία ή τους κανονισμούς ή υπάγονται στον έλεγχο των διοικητικών αρχών, ίση μεταχείριση με τους υπηκόους τους αναφορικά με τα παρακάτω θέματα:
 - α. αμοιβή και άλλους όρους απασχόλησης και εργασίας
 - β. συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και απόλαυση των ωφελημάτων της συλλογικής διαπραγμάτευσης
 - γ. στέγαση
5. να εξασφαλίζουν στους εργαζόμενους που διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους ίση μεταχείριση με τους υπηκόους τους αναφορικά με τους δασμούς, τους φόρους και τις εισφορές που σχετίζονται με την άσκηση απασχόλησης
6. να διευκολύνουν, κατά το δυνατόν, την επανασύνδεση της οικογένειας του μετανάστη εργαζομένου στον οποίο έχει επιτραπεί να εγκατασταθεί στο έδαφός τους
7. να εξασφαλίζουν στους εργαζόμενους που διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους ίση μεταχείριση με τους υπηκόους τους σε σχέση με τη δικαστική επίλυση των διαφορών που αναφέρονται στο άρθρο αυτό
8. να εξασφαλίζουν στους εργαζόμενους που διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους ότι δεν θα απειλούνται παρά μόνο σε περίπτωση που απειλούν την ασφάλεια του Κράτους ή παραβιάζουν το δημόσιο συμφέρον ή τα χρηστά ήθη

9. να επιτρέπουν, μέσα στα όρια που καθορίζονται από τη νομοθεσία, τη μεταφορά οποιουδήποτε τμήματος των αποδοχών και των αποταμιεύσεων των μεταναστών εργαζομένων που αυτοί επιθυμούν να μεταφέρουν·
10. να επεκτείνουν την προστασία και τη βοήθεια που προβλέπονται από το άρθρο αυτό και στους μετανάστες που εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες, εφ' όσον τα σχετικά μέτρα συνάδουν στην περίπτωση τους·
11. να προωθούν και να διευκολύνουν τη διδασκαλία της επίσημης γλώσσας του κράτους υποδοχής ή στην περίπτωση που υπάρχουν περισσότερες από μία, μιας από αυτές τις γλώσσες στους μετανάστες εργαζόμενους και στα μέλη των οικογενειών τους·
12. να προωθούν και να διευκολύνουν, όσο αυτό είναι πρακτικό, τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας του μετανάστη εργαζόμενου στα παιδιά του.

Άρθρο 20 - Δικαίωμα για ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση σε θέματα απασχόλησης και επαγγέλματος χωρίς διάκριση που να βασίζεται στο φύλο

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος για ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση σε θέματα απασχόλησης και επαγγέλματος χωρίς διάκριση που να βασίζεται στο φύλο, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να αναγνωρίσουν το δικαίωμα αυτό και να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ή να προωθήσουν την εφαρμογή του στους ακόλουθους τομείς:

- α. πρόσβαση στην απασχόληση, προστασία κατά της απόλυσης και επαγγελματική επανένταξη·
- β. επαγγελματικό προσανατολισμό, κατάρτιση, επιμόρφωση και επαγγελματική αποκατάσταση·
- γ. όροι απασχόλησης και συνθήκες εργασίας, περιλαμβανομένης της αμοιβής·
- δ. εξέλιξη της σταδιοδρομίας, περιλαμβανομένης της προαγωγής.

Άρθρο 21 - Δικαίωμα στην ενημέρωση και στη διαβούλευση

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων να ενημερώνονται και να διαβουλεύονται στο επίπεδο της επιχείρησης, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν ή να προωθήσουν μέτρα που να επιτρέπουν στους εργαζομένους ή στους αντιπροσώπους τους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική:

- α. να ενημερώνονται τακτικά ή σε κατάλληλο χρόνο και με τρόπο κατανοητό για την οικονομική και δημοσιονομική κατάσταση της επιχείρησης που τους απασχολεί, με την αίρεση ότι η επιχείρηση θα είναι δυνατό να τους αρνηθεί την αποκάλυψη ορισμένων πληροφοριών που είναι σε θέση να της προκαλέσουν ζημία ή να τις θεωρήσει ως εμπιστευτικές και
- β. να ζητείται η γνώμη τους έγκαιρα σε σχέση με επικείμενες αποφάσεις που δυνατόν να επηρεάσουν ουσιαστικά τα συμφέροντα των εργαζομένων και ιδιαίτερα σε σχέση με αποφάσεις που δυνατόν να έχουν σημαντικές συνέπειες για την κατάσταση της απασχόλησης στην επιχείρηση.

Άρθρο 22 - Δικαίωμα συμμετοχής στον καθορισμό και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων να συμμετέχουν στον καθορισμό και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος στο επίπεδο της επιχείρησης, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν ή να προωθήσουν μέτρα που να επιτρέπουν στους εργαζομένους ή στους αντιπροσώπους τους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική, να συμβάλλουν :

- α. στον καθορισμό και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, της οργάνωσης της εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος
- β. στην προστασία της υγείας και της ασφάλειας μέσα στην επιχείρηση
- γ. στην οργάνωση κοινωνικών και κοινωνικό-πολιτιστικών υπηρεσιών και διευκολύνσεων μέσα στις επιχειρήσεις
- δ. στον έλεγχο της τήρησης των ρυθμίσεων των θεμάτων αυτών.

Άρθρο 23 : Δικαίωμα των ηλικιωμένων ατόμων για κοινωνική προστασία

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των ηλικιωμένων ατόμων για κοινωνική προστασία, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν ή να προωθήσουν απ' ευθείας ή σε συνεργασία με δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς, τα κατάλληλα μέτρα που αποσκοπούν ιδίως:

- να επιτρέπουν στα ηλικιωμένα άτομα να παραμείνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας όσο το δυνατόν περισσότερο :
 - α. με την εξασφάλιση επαρκών πόρων, ώστε να μπορούν να ζουν με αξιοπρέπεια και να μετέχουν ενεργά στη δημόσια, κοινωνική και πολιτιστική ζωή
 - β. με την ενημέρωση για τις υπηρεσίες και τις διευκολύνσεις που προβλέπονται για τα ηλικιωμένα άτομα και τις δυνατότητες τους να τις χρησιμοποιούν
- να επιτρέπουν στα ηλικιωμένα άτομα να προσδιορίζουν τον τρόπο ζωής τους ελεύθερα και να ζουν ανεξάρτητα στο γνώριμό τους περιβάλλον όσο το επιθυμούν και όσο αυτό είναι δυνατό, με :
 - α. την εξασφάλιση συνθηκών στέγασης που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους και στην κατάσταση της υγείας τους ή της παροχής επαρκούς υποστήριξης για να προσαρμόσουν την κατοικία τους
 - β. την προστασία της υγείας τους και την παροχή υπηρεσιών που είναι απαραίτητες για την κατάστασή τους
- να εξασφαλίσουν στα ηλικιωμένα άτομα που ζουν σε ιδρύματα κατάλληλη υποστήριξη και ταυτόχρονα σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής και συμμετοχή τους στις αποφάσεις που αφορούν τις συνθήκες διαβίωσης τους στο ίδρυμα.

Άρθρο 24 - Δικαίωμα για προστασία σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων για προστασία σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να αναγνωρίζουν:

- α. το δικαίωμα όλων των εργαζομένων να μην τερματίζεται η απασχόλησή τους χωρίς εύλογη αιτία, που να συνδέεται με τις δυνατότητες τους ή τη συμπεριφορά τους ή να βασίζεται σε λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης, του ιδρύματος ή της υπηρεσίας
- β. το δικαίωμα των εργαζομένων των οποίων τερματίζεται η απασχόληση χωρίς εύλογη αιτία σε επαρκή αποζημίωση ή άλλη κατάλληλη συνδρομή.

Για το σκοπό αυτό τα Μέρη αναλαμβάνουν να εξασφαλίζουν στον εργαζόμενο ο οποίος θεωρεί ότι η απασχόλησή του τερματίστηκε χωρίς εύλογη αιτία το δικαίωμα προσφυγής σε ανεξάρτητο όργανο.

Άρθρο 25 - Δικαίωμα των εργαζομένων για προστασία των απαιτήσεων τους σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη.

Για την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος των εργαζομένων για προστασία των απαιτήσεων τους σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν τις απαιτήσεις των εργαζομένων που προκύπτουν από συμβάσεις εργασίας ή σχέση εργασίας μέσω οργανισμού εγγύησης ή με οποιαδήποτε άλλη μορφή αποτελεσματικής προστασίας.

Άρθρο 26 - Δικαίωμα για αξιοπρέπεια στην εργασία

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος όλων των εργαζομένων για προστασία της αξιοπρέπειά τους στην εργασία, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση, σε συνεργασία με τις οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων:

1. να προωθούν την ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση και την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας ή σε σχέση με την εργασία και να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων από μια τέτοια συμπεριφορά
2. να προωθούν τη ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση και την πρόληψη ανάρμοστων, ή εμφανώς εχθρικών και προσβλητικών πράξεων που επαναλαμβάνονται εναντίον κάθε εργαζόμενου στο χώρο εργασίας ή σε σχέση με την εργασία και να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των εργαζομένων από τέτοια συμπεριφορά.

Άρθρο 27 - Δικαίωμα των εργαζομένων με οικογενειακές υποχρεώσεις για ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση.

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων, αντρών και γυναικών, με οικογενειακές υποχρεώσεις για ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση μεταξύ αυτών και των άλλων εργαζομένων, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

1. Να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία:
 - α. να επιτρέπουν στους εργαζόμενους με οικογενειακές υποχρεώσεις να εντάσσονται και να παραμένουν στην απασχόληση, καθώς και να επιστρέφουν στην απασχόληση μετά από απουσία που οφείλεται σε αυτές τις υποχρεώσεις, περιλαμβανομένων και μέτρων για επαγγελματικό προσανατολισμό και κατάρτιση
 - β. να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες τους αναφορικά με τις συνθήκες απασχόλησης και κοινωνικής ασφάλισης
 - γ. να αναπτύσσουν ή να προωθούν υπηρεσίες, δημόσιες ή ιδιωτικές, ιδιαίτερα με τη δημιουργία παιδικών σταθμών και άλλων προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών
2. να παρέχουν τη δυνατότητα σε κάθε γονέα, μετά τη άδεια μητρότητας, να λαμβάνει γονική άδεια για τη φροντίδα του παιδιού, η διάρκεια της οποίας και οι όροι χορήγησης θα καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική
3. να εξασφαλίζουν ότι οι οικογενειακές υποχρεώσεις, ως τέτοιες, δεν θα αποτελούν εύλογη αιτία για τερματισμό της απασχόλησης.

Άρθρο 28 - Δικαίωμα των εκπροσώπων των εργαζομένων για προστασία στο επίπεδο της επιχείρησης και παροχή διευκολύνσεων.

Για αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος των εκπροσώπων των εργαζομένων στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξασφαλίζουν ότι οι εκπρόσωποι αυτοί στο επίπεδο της επιχείρησης:

α. απολαμβάνουν αποτελεσματική προστασία ενάντια σε κάθε επιζήμια πράξη, περιλαμβανομένης της απόλυσής τους από την εργασία, λόγω της θέσης τους ή των δραστηριοτήτων τους ως εκπροσώπων των εργαζομένων στο επίπεδο της επιχείρησης

β. έχουν τις κατάλληλες διευκολύνσεις προκειμένου να εκπληρώνουν έγκαιρα και αποτελεσματικά τα καθήκοντά τους, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες στη χώρα εργασιακές σχέσεις καθώς και τις ανάγκες, το μέγεθος και τις δυνατότητες της εν λόγω επιχείρησης.

Άρθρο 29: Δικαίωμα για πληροφόρηση και διαβούλευση σε διαδικασίες συλλογικών απολύσεων.

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος των εργαζομένων για ενημέρωση και διαβούλευση σε περιπτώσεις ομαδικών απολύσεων, τα Μέρη αναλαμβάνουν να εξασφαλίζουν ότι οι εργοδότες θα ενημερώνουν και θα συμβουλεύονται τους εκπροσώπους των εργαζομένων, σε εύλογο χρόνο πριν από συλλογικές απολύσεις, για τους τρόπους και τα μέσα αποφυγής των συλλογικών απολύσεων ή περιορισμού του αριθμού και των συνεπειών τους, για παράδειγμα υιοθετώντας συνοδευτικά κοινωνικά μέτρα που στοχεύουν, ιδιαίτερα, στην επανένταξη ή επανακατάρτιση των ενδιαφερόμενων εργαζομένων.

Άρθρο 30 - Δικαίωμα για προστασία ενάντια στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό

Για εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος ενάντια στη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

α. να λαμβάνουν μέτρα, στο πλαίσιο μιας συνολικής και συντονισμένης προσέγγισης για την προώθηση της αποτελεσματικής πρόσβασης των ατόμων, που είναι ή απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό ή φτώχεια, καθώς και των οικογενειών τους στην απασχόληση, στη στέγαση, στην κατάρτιση, στην εκπαίδευση, στον πολιτισμό, και στην κοινωνική και ιατρική φροντίδα

β. να αναθεωρούν περιοδικά αυτά τα μέτρα, με στόχο την προσαρμογή στις εκάστοτε ανάγκες, αν κρίνεται αναγκαίο.

Άρθρο 31 - Δικαίωμα για στέγαση

Για αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος για στέγαση, τα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λαμβάνουν μέτρα που αποβλέπουν:

1. στην προώθηση της πρόσβασης σε κατάλληλες συνθήκες στέγασης
2. στην πρόληψη και μείωση των αστέγων με στόχο την σταδιακή εξάλειψη του φαινομένου
3. στην εξασφάλιση προσιτών τιμών στέγης στα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.

Μέρος III

Άρθρο Α – Δεσμεύσεις

1. Τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου Β που ακολουθεί, κάθε Μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση:

α. να θεωρήσει το Μέρος I του Χάρτη ως διακήρυξη των στόχων, των οποίων την υλοποίηση θα επιδιώξει με κάθε κατάλληλο μέσο, σύμφωνα με τις διατάξεις της εισαγωγικής παραγράφου του μέρους αυτού·

β. να θεωρήσει ότι δεσμεύεται από έξι τουλάχιστον από τα ακόλουθα εννέα άρθρα του Μέρους II του Χάρτη: 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 και 20·

γ. να θεωρήσει ότι δεσμεύεται από συμπληρωματικό αριθμό άρθρων ή αριθμημένων παραγράφων του Μέρους II του Χάρτη, τα οποία θα επιλέξει, με την προϋπόθεση όμως, ότι ο συνολικός αριθμός των άρθρων και αριθμημένων παραγράφων από τα οποία θα δεσμεύεται δεν θα είναι κατώτερος από 16 άρθρα ή 63 αριθμημένες παραγράφους.

2. Τα άρθρα ή οι παράγραφοι που θα επιλεγθούν σύμφωνα με τις διατάξεις των υποπαραγράφων β και γ της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού γνωστοποιούνται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά τη στιγμή της κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.
3. Κάθε ένα από τα Μέρη μπορεί, οποτεδήποτε μεταγενέστερα, να δηλώσει με γνωστοποίησή του που θα απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα ότι δεσμεύεται και από οποιοδήποτε άλλο άρθρο ή αριθμημένη παράγραφο που περιλαμβάνεται στο Μέρος II του Χάρτη που δεν είχε ήδη αποδεχτεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου. Οι μεταγενέστερες αυτές δεσμεύσεις θα θεωρούνται κατά συνέπεια αναπόσπαστο τμήμα της επικύρωσης, της αποδοχής ή της έγκρισης και θα επιφέρουν τα ίδια αποτελέσματα από την πρώτη του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μηνός μετά την ημερομηνία της γνωστοποίησης.
4. Κάθε μέλος υποχρεούται να διαθέτει σύστημα επιθεώρησης εργασίας ανάλογο με τις εθνικές συνθήκες.

Άρθρο Β - Σχέση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη με το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1988.

1. Κανένα Συμβαλλόμενο Μέρος του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη ή Μέρος στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο του Μαΐου 1988 δεν μπορεί να κυρώσει, να αποδεχτεί ή να εγκρίνει αυτό το Χάρτη, χωρίς να θεωρεί ότι δεσμεύεται τουλάχιστον από τις διατάξεις που αντιστοιχούν στις διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, και ανάλογα με την περίπτωση, του Προσθέτου Πρωτοκόλλου από τις οποίες δεσμεύεται.
2. Η αποδοχή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις αυτού του Χάρτη θα έχει ως αποτέλεσμα, από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος αυτών των υποχρεώσεων για το Συμβαλλόμενο Μέρος, η αντίστοιχη διάταξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη και ανάλογα με την περίπτωση του, Προσθέτου Πρωτοκόλλου του 1988 πάψει να ισχύει για το Συμβαλλόμενο Μέρος στην περίπτωση που το Μέρος αυτό θα δεσμευτεί από το πρώτο από αυτά τα κείμενα ή και από τα δύο κείμενα.

Μέρος IV

Άρθρο Γ - Έλεγχος της εφαρμογής των δεσμεύσεων που απορρέουν από το Χάρτη.

Η εφαρμογή των νομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από το Χάρτη θα υπόκειται στον ίδιο έλεγχο όπως και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης.

Άρθρο Δ – Συλλογικά Παράπονα

- 1 Οι διατάξεις του Προσθέτου Πρωτοκόλλου στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη για το σύστημα συλλογικών παραπόνων θα εφαρμόζεται επί των δεσμεύσεων που απορρέουν από το Χάρτη για τα Κράτη που έχουν κυρώσει το εν λόγω Πρωτόκολλο.
- 2 Κάθε κράτος που δεν δεσμεύεται από το Πρόσθετο Πρωτόκολλο στον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη για το σύστημα συλλογικών παραπόνων μπορεί κατά την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης του παρόντος Χάρτη, ή σε μεταγενέστερο χρόνο, να γνωστοποιήσει με δήλωση του που θα απευθύνει στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ότι αποδέχεται τον έλεγχο των υποχρεώσεων του βάσει του Χάρτη σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο εν λόγω Πρωτόκολλο.

Μέρος V**Άρθρο Ε - Μη διάκριση**

Η απόλαυση των δικαιωμάτων που προβλέπονται από το Χάρτη πρέπει να εξασφαλίζεται χωρίς διάκριση λόγω εθνικότητας, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκευματος, πολιτικών ή άλλων απόψεων, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, υγείας, εθνικής μειονότητας, γέννησης ή άλλης κατάστασης.

Άρθρο ΣΤ -- Εξαιρέσεις σε περίπτωση πολέμου ή δημόσιας έκτακτης ανάγκης

1. Σε περίπτωση πολέμου ή δημόσιας έκτακτης ανάγκης που απειλεί την ασφάλεια του έθνους, κάθε Μέρος θα μπορεί να λάβει μέτρα παρέκκλισης από τις υποχρεώσεις που προβλέπει ο Χάρτης, στο μέτρο όμως που επιβάλλονται αυστηρά από την κατάσταση και με την προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά δεν θα είναι αντίθετα προς τις άλλες υποχρεώσεις του, που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο.
2. Κάθε Μέρος που έχει κάνει χρήση του δικαιώματος αυτού θα ενημερώνει πλήρως και σε εύλογη προθεσμία το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα μέτρα που έλαβε και για τους λόγους που τα επέβαλαν. Θα πρέπει επίσης, να ενημερώνει το Γενικό Γραμματέα για τη λήξη ισχύος των μέτρων αυτών και για την έναρξη πλήρους εφαρμογής εκ νέου των διατάξεων του Χάρτη που έχει αποδεχθεί.

Άρθρο Ζ – Περιορισμοί

- 1 Τα δικαιώματα και οι αρχές που εξαγγέλλονται στο Μέρος Ι, όταν θα εφαρμοσθούν αποτελεσματικά, και η αποτελεσματική άσκησή τους όπως προβλέπεται στο Μέρος ΙΙ, δεν μπορούν να υπαχθούν σε περιορισμούς που δεν προβλέπονται στα μέρη αυτά,, με εξαίρεση τους περιορισμούς που προβλέπονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι για την εγγύηση του σεβασμού των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων ή για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας υγείας ή των χρηστών ηθών.
- 2 Οι περιορισμοί που επιτρέπονται με βάση το Χάρτη στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις που καθορίζονται σε αυτόν δεν θα εφαρμόζονται παρά μόνο για το σκοπό για τον οποίο έχουν προβλεφθεί.

Άρθρο Η – Σχέση μεταξύ του Χάρτη και του εσωτερικού δικαίου ή των διεθνών συμφωνιών.

Οι διατάξεις του Χάρτη δεν θίγουν τις διατάξεις του εσωτερικού δικαίου ή οποιωνδήποτε , διμερών ή πολυμερών συνθηκών, συμβάσεων ή συμφωνιών που ισχύουν ή θα ισχύσουν και που προβλέπουν ευνοϊκότερη μεταχείριση για τα προστατευόμενα πρόσωπα.

Άρθρο Θ – Εφαρμογή των προβλεπόμενων δεσμεύσεων.

1. Με κάθε επιφύλαξη αναφορικά με τις μεθόδους εφαρμογής που προβλέπονται στα άρθρα αυτά, οι σχετικές διατάξεις των άρθρων 1 έως 31 του Μέρους II του Χάρτη πρέπει να εφαρμόζονται μέσω :
 - α. νόμων ή κανονισμών
 - β. συμφωνιών μεταξύ εργοδοτών ή οργανώσεων εργοδοτών και οργανώσεων εργαζομένων
 - γ. συνδυασμού των δύο μεθόδων
 - δ. άλλων κατάλληλων μέσων
2. Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2, 3, 4, 5 και 7 του άρθρου 2, των παραγράφων 4, 6, 7 του άρθρου 7, των παραγράφων 1, 2, 3, και 5 του άρθρου 10 και τα άρθρα 21 και 22 του Μέρους II αυτού του Χάρτη θα πρέπει να θεωρείται αποτελεσματική εάν οι διατάξεις εφαρμόζονται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 αυτού του άρθρου, στη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων που αφορούν.

Άρθρο Ι – Τροποποιήσεις

1. Οποιαδήποτε τροποποίηση στα Μέρη I και II του Χάρτη με στόχο την επέκταση των δικαιωμάτων που εξασφαλίζονται από το Χάρτη, καθώς και οποιαδήποτε τροποποίηση στα Μέρη III μέχρι VI, που προτείνεται από ένα Μέρος ή από την Κυβερνητική Επιτροπή, γνωστοποιείται στον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης και κοινοποιείται από αυτόν στα υπόλοιπα Μέρη στο Χάρτη αυτό.
2. Οποιαδήποτε προτεινόμενη τροποποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου θα εξετάζεται από την Κυβερνητική Επιτροπή, η οποία αφού υιοθετήσει το κείμενο το υποβάλλει για έγκριση στην Επιτροπή Υπουργών μετά από διαβουλεύσεις με την Κοινοβουλευτική Συνέλευση. Μετά την υιοθέτησή του από την Επιτροπή Υπουργών κοινοποιείται στα Μέρη για αποδοχή.
3. Οποιαδήποτε τροποποίηση του Μέρους I και του Μέρους II του Χάρτη αυτού, θα τεθεί σε ισχύ για τα Κράτη που τα έχουν αποδεχθεί, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μήνα με την ημερομηνία από την οποία τρία Μέρη θα γνωστοποιήσουν στο Γενικό Γραμματέα την αποδοχή της.

Για κάθε Μέρος που την αποδέχονται μεταγενέστερα, η τροποποίηση αυτή θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μήνα από την ημερομηνία από την οποία θα γνωστοποιήσει στο Γενικό Γραμματέα την αποδοχή της.

4. Οποιαδήποτε τροποποίηση στα Μέρη III μέχρι IV αυτού του Χάρτη, θα τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μήνα μετά την ημερομηνία από την οποία όλα τα Μέρη θα γνωστοποιήσουν στο Γενικό Γραμματέα την αποδοχή της.

Μέρος VI

Άρθρο Κ - Υπογραφή, επικύρωση, έναρξη ισχύος

1. Ο Χάρτης αυτός είναι ανοικτός για υπογραφή από τα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Υπόκειται σε επικύρωση ή αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Ο Χάρτης θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μήνα από την ημερομηνία που τρία Κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης δηλώσουν ότι αποδέχονται τις δεσμεύσεις του Χάρτη σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.
3. Για κάθε Κράτος-μέλος που θα εκφράσει μεταγενέστερα τη συγκατάθεσή του για δέσμευση από το Χάρτη, ο Χάρτης θα τεθεί σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μήνα από την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο Λ - Εδαφική εφαρμογή

1. Ο Χάρτης εφαρμόζεται στα μητροπολιτικά εδάφη κάθε Μέρους. Κάθε κυβέρνηση που τον υπογράφει μπορεί κατά την υπογραφή ή την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης να προσδιορίσει με έγγραφη δήλωση προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης τα εδάφη που θεωρούνται για το σκοπό αυτό ως μητροπολιτικά.
2. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί κατά τη στιγμή της επικύρωσης, της αποδοχής ή της έγκρισης του Χάρτη ή και μεταγενέστερα να δηλώσει εγγράφως στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ότι ο Χάρτης στο σύνολό του ή εν μέρει, θα εφαρμοσθεί σε εκείνο ή εκείνα τα μη μητροπολιτικά εδάφη που αναφέρονται στη δήλωση αυτή για τα οποία αναλαμβάνει τη διεθνή εκπροσώπηση ή ευθύνη. Στη δήλωση αυτή θα προσδιορίζει τα άρθρα ή τις παραγράφους του Μέρους II του Χάρτη που αποδέχεται ως υποχρεωτικές για κάθε ένα από τα καθοριζόμενα στη δήλωσή του εδάφη.
3. Ο Χάρτης θα εφαρμοσθεί στο έδαφος ή στα εδάφη τα οποία ορίζονται στη δήλωση που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, από την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή ενός μήνα μετά την ημερομηνία κατά την οποία ο Γενικός Γραμματέας θα έχει λάβει τη γνωστοποίηση δήλωσης αυτής.
4. Κάθε Μέρος θα μπορεί, οποτεδήποτε μεταγενέστερα, με γνωστοποίηση στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να δηλώσει ότι αναφορικά με ένα ή περισσότερα εδάφη στα οποία εφαρμόζεται ο Χάρτης, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, αποδέχεται ως υποχρεωτικό οποιοδήποτε άρθρο ή αριθμημένη παράγραφο που δεν είχε μέχρι τώρα αποδεχθεί ως προς το έδαφος ή τα εδάφη αυτά. Οι μεταγενέστερες αυτές υποχρεώσεις θα θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα της αρχικής δήλωσης σε σχέση με το συγκεκριμένο έδαφος και θα έχουν την ίδια ισχύ μετά την ημέρα που ακολουθεί την εκπνοή περιόδου ενός μήνα από την ημερομηνία γνωστοποίησης στο Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο Μ: Καταγγελία

1. Κάθε Μέρος μπορεί να καταγγείλει το Χάρτη μόνο αφού περάσουν πέντε χρόνια από την ημερομηνία που τέθηκε σε ισχύ για το Μέρος αυτό, ή στο τέλος κάθε άλλης μεταγενέστερης διετούς περιόδου και σε κάθε περίπτωση με προειδοποίηση έξι μηνών που γνωστοποιείται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης ο οποίος θα ενημερώσει τα άλλα Μέρη.
2. Κάθε Μέρος μπορεί, σύμφωνα με τους όρους των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, να καταγγείλει οποιοδήποτε άρθρο ή παράγραφο του Μέρους ΙΙ του Χάρτη που έχει αποδεχθεί, με την επιφύλαξη ότι ο αριθμός των άρθρων ή των παραγράφων με τον οποίο θα δεσμεύεται το Μέρος αυτό, δεν θα είναι ποτέ κατώτερος από δεκαέξι στην πρώτη περίπτωση και από εξήντα τρεις στη δεύτερη και ότι ο αριθμός αυτός των άρθρων ή των παραγράφων θα εξακολουθεί να περιλαμβάνει εκείνα που επέλεξε το Μέρος και για τα οποία γίνεται ειδική μνεία στο άρθρο Α, παράγραφος 1, υποπάραγραφος β.
3. Κάθε Μέρος μπορεί να καταγγείλει αυτό το Χάρτη ή οποιοδήποτε άρθρο ή παράγραφο του Μέρους ΙΙ του Χάρτη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 αυτού του άρθρου, αναφορικά με κάθε έδαφος στο οποίο εφαρμόζεται ο Χάρτης με δήλωση που γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου Λ.

Άρθρο Ν - Παράρτημα

Το Παράρτημα στο Χάρτη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του.

Άρθρο Ξ - Γνωστοποιήσεις

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα γνωστοποιεί στα Κράτη μέλη του Συμβουλίου και το Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας:

- α. κάθε υπογραφή
- β. την κατάθεση κάθε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης
- γ. την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Χάρτη σύμφωνα με το άρθρο Κ
- δ. κάθε δήλωση σε εφαρμογή των άρθρων Α παράγραφοι 2 και 3, Δ παράγραφοι 1 και 2, ΣΤ παράγραφος 2, Λ παράγραφοι 1, 2, 3 και 4
- ε. κάθε τροποποίηση σύμφωνα με το άρθρο Ι
- στ. κάθε καταγγελία σύμφωνα με το άρθρο Μ
- ζ. κάθε άλλη ενέργεια, γνωστοποίηση ή επικοινωνία που σχετίζεται με το Χάρτη.

Για επιβεβαίωση των παραπάνω οι παρακάτω υπογράφωντες, νόμιμα εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό υπέγραψαν το Χάρτη.

Έγινε στο Στρασβούργο, στις 3 Μαΐου 1996, στα αγγλικά και γαλλικά, τα δύο κείμενα είναι το ίδιο αυθεντικά, σ' ένα μόνο αντίτυπο που θα κατατεθεί στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας θα διαβιβάσει πιστά κυρωμένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και στον Γενικό Διευθυντή του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

Πεδίο εφαρμογής του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη αναφορικά με τα προστατευόμενα πρόσωπα

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 12 παράγραφος 4 και του άρθρου 13 παράγραφος 4, στα πρόσωπα που καλύπτονται από τα άρθρα 1-17 και 20-31 περιλαμβάνονται οι αλλοδαποί, μόνο αν είναι υπήκοοι άλλων Μερών και διαμένουν νόμιμα ή εργάζονται κανονικά στο έδαφος του ενδιαφερόμενου Μέρους, ενώ εξυπακούεται ότι τα προαναφερόμενα άρθρα θα ερμηνεύονται με το πνεύμα των διατάξεων των άρθρων 18 και 19.

Η ερμηνεία αυτή δεν αποκλείει την επέκταση από τα Μέρη αναλόγων δικαιωμάτων και σε άλλα πρόσωπα.

2. Κάθε Μέρος θα παρέχει στους πρόσφυγες, όπως αυτοί ορίζονται από τη Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων της 28^{ης} Ιουλίου 1951, και από το Πρωτόκολλο της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967, που διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους, ίση κατά το δυνατό μεταχείριση και σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη για την οποία έχει δεσμευθεί με τη Σύμβαση αυτή, καθώς και με άλλες υφιστάμενες διεθνείς συμφωνίες που εφαρμόζονται στους πρόσφυγες.
3. Κάθε Μέρος θα παρέχει στους απάτριδες, όπως αυτοί ορίζονται στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 1954 για το καθεστώς των Απατριδών, που διαμένουν νόμιμα στο έδαφός τους, ίση κατά το δυνατό μεταχείριση και σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερο ευνοϊκή από εκείνη για την οποία έχει δεσμευθεί με την ανωτέρω Σύμβαση καθώς και με άλλες διεθνείς συμφωνίες που ισχύουν και εφαρμόζονται για τους απάτριδες.

Μέρος I παράγραφος 18, και Μέρος II Άρθρο 18, παράγραφος 1

Είναι ευνόητο ότι οι διατάξεις αυτές δεν αναφέρονται σε ζητήματα εισόδου στο έδαφος των Μερών και δεν θίγουν τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Εγκατάστασης που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 13 Δεκεμβρίου 1955.

Μέρος II

Άρθρο 1, παράγραφος 2

Η διάταξη αυτή δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ότι απαγορεύει ή ότι επιτρέπει τις ρήτρες ή πρακτικές συνδικαλιστικής ασφάλειας.

Άρθρο 2, παράγραφος 6

Τα Μέρη μπορεί να αποφασίσουν ότι η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται:

- α. στους εργαζόμενους με σύμβαση ή σχέση εργασίας της οποίας η συνολική διάρκεια δεν υπερβαίνει τον ένα μήνα και/ή εβδομαδιαία απασχόληση που δεν υπερβαίνει τις οκτώ ώρες

β. όπου η σύμβασή ή η σχέση εργασίας είναι ευκαιριακή και/ή συγκεκριμένου χαρακτήρα, υπό τον όρο ότι η μη εφαρμογή της διάταξης δικαιολογείται από αντικειμενικές λόγους.

Άρθρο 3, παράγραφος 4

Είναι ευνόητο ότι σύμφωνα με αυτή τη διάταξη οι αρμοδιότητες, η οργάνωση και οι συνθήκες λειτουργίας των υπηρεσιών αυτών θα καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή κανονισμούς, συλλογικές συμβάσεις ή άλλα μέσα σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες.

Άρθρο 4, παράγραφος 4

Η διάταξη αυτή θα ερμηνεύεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην απαγορεύει την άμεση απόλυση σε περίπτωση σοβαρού παραπτώματος.

Άρθρο 4, παράγραφος 5

Είναι ευνόητο ότι ένα Μέρος μπορεί να αναλάβει τη δέσμευση που απαιτείται από την παράγραφο αυτή, αν οι κρατήσεις επί του μισθού απαγορεύονται για τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων, είτε από το νόμο, είτε από τις συλλογικές συμβάσεις ή διαιτητικές αποφάσεις, με μοναδική εξαίρεση τα πρόσωπα που δεν καλύπτονται από τις σχετικές ρυθμίσεις.

Άρθρο 6, παράγραφος 4

Είναι ευνόητο ότι κάθε Μέρος θα μπορεί, όσο το αφορά, να ρυθμίσει την άσκηση του δικαιώματος απεργίας με νόμο, με τον όρο ότι οποιοσδήποτε ενδεχόμενος περιορισμός του δικαιώματος αυτού θα μπορεί να δικαιολογηθεί σύμφωνα με τους όρους του άρθρου Ζ.

Άρθρο 7, παράγραφος 2

Η διάταξη αυτή δεν παρεμποδίζει τα Μέρη να καθορίσουν στη νομοθεσία τους ότι τα νεαρά άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει το ελάχιστο όριο ηλικίας για εργασία, όπως αυτό καθορίζεται από τις διατάξεις, θα μπορούν να εργάζονται, όταν αυτό θεωρείται απολύτως αναγκαίο για την επαγγελματική τους κατάρτιση, και η εργασία τους θα πραγματοποιείται σύμφωνα με τις συνθήκες που προβλέπουν αρμόδιες αρχές, και θα λαμβάνονται μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας τους.

Άρθρο 7, παράγραφος 8

Είναι ευνόητο ότι ένα Μέρος θα έχει εκπληρώσει τη δέσμευση που απαιτείται στην παράγραφο αυτή, αν συμμορφώνεται προς το πνεύμα της δέσμευσης αυτής, προβλέποντας στη νομοθεσία του ότι η μεγάλη πλειοψηφία των προσώπων κάτω των 18 ετών ανηλίκων δεν θα απασχολείται σε νυκτερινή εργασία.

Άρθρο 8, παράγραφος 2

Η διάταξη αυτή δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ότι εισάγει απόλυτη απαγόρευση. Μπορούν να υπάρξουν εξαιρέσεις, για παράδειγμα στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α. εάν μια εργαζόμενη γυναίκα επέδειξε ανάρμοστη συμπεριφορά που να δικαιολογεί τη λύση της εργασιακής σχέσης
- β. εάν η εν λόγω επιχείρηση έπαψε να λειτουργεί
- γ. εάν η περίοδος που αναφέρεται στη σύμβαση εργασίας έχει εκπνεύσει.

Άρθρο 12, παράγραφος 4

Οι όροι «και με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που καθορίζονται στις συμφωνίες αυτές» που βρίσκονται στην εισαγωγή αυτής της παραγράφου χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν, μεταξύ άλλων, ότι, αναφορικά με τις παροχές που χορηγούνται ανεξάρτητα από ασφαλιστικές εισφορές, ένα Μέρος θα μπορεί να απαιτήσει τη συμπλήρωση ορισμένης περιόδου διαμονής πριν να χορηγήσει τις παροχές αυτές στους υπηκόους άλλων Μερών.

Άρθρο 13, παράγραφος 4

Οι κυβερνήσεις που δεν είναι Μέρη της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Κοινωνικής και Ιατρικής Αντίληψης θα μπορούν να επικυρώσουν τον Κοινωνικό Χάρτη αναφορικά με την παράγραφο αυτή, με την επιφύλαξη ότι θα παρέχουν στους υπηκόους των άλλων Μερών μεταχείριση σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης.

Άρθρο 16

Είναι ευνόητο ότι η προστασία που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή καλύπτει και τις μονογονεϊκές οικογένειες.

Άρθρο 17

Είναι ευνόητο ότι η διάταξη αυτή καλύπτει όλα τα πρόσωπα κάτω της ηλικίας των 18 ετών, εκτός εάν βάσει της νομοθεσίας το όριο ενηλικίωσης είναι μικρότερο των 18 ετών και με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του Χάρτη, ιδίως του άρθρου 7.

Αυτό δεν προϋποθέτει απαραίτητα υποχρέωση εξασφάλισης υποχρεωτικής εκπαίδευσης μέχρι την ηλικία των 18 ετών.

Άρθρο 19, παράγραφος 6

Για την εφαρμογή της διάταξης αυτής, ο όρος «οικογένεια του μετανάστη εργαζόμενου» ερμηνεύεται ότι αναφέρεται τουλάχιστον στη σύζυγο του εργαζόμενου και τα άγαμα τέκνα του εφ' όσον αυτά θεωρούνται ανήλικα κατά τη νομοθεσία του Κράτους υποδοχής και εξαρτώνται από το μετανάστη εργαζόμενο.

Άρθρο 20

1. Είναι ευνόητο ότι τα θέματα κοινωνικής ασφάλειας, καθώς και άλλες διατάξεις για παροχές ανεργίας, συντάξεις γήρατος και επιζώντων μπορούν να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου αυτού.
2. Οι διατάξεις που αφορούν την προστασία των γυναικών, ιδιαίτερα όσον αφορά την εγκυμοσύνη, τον τοκετό και τη μεταγεννητική περίοδο, δεν πρέπει να θεωρούνται ως διάκριση στο πλαίσιο του άρθρου αυτού.

3. Το άρθρο αυτό δεν θα πρέπει να αποτρέπει την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων, που στόχο έχουν την απόσυρση των de facto ανισοτήτων.
4. Οι επαγγελματικές δραστηριότητες οι οποίες, λόγω της φύσης τους ή των συνθηκών άσκησής τους, μπορούν να ανατεθούν μόνο σε πρόσωπα ενός συγκεκριμένου φύλου είναι δυνατόν να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής αυτού του άρθρου ή ορισμένων διατάξεων του. Η διάταξη αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται ότι απαιτεί από τα Μέρη να ενσωματώσουν σε νόμους ή κανονισμούς κατάλογο των επαγγελματιών τα οποία από τη φύση τους ή από τις συνθήκες της άσκησής τους μπορούν να επιφυλαχθούν για πρόσωπα ορισμένου φύλου.

Άρθρο 21 και 22

1. Για την εφαρμογή αυτών των άρθρων οι όροι «εκπρόσωποι των εργαζομένων» αναφέρονται στα πρόσωπα τα οποία αναγνωρίζονται ως τέτοια από την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.
2. Οι όροι «εθνική νομοθεσία και πρακτική» περιλαμβάνουν, ανάλογα με την περίπτωση, εκτός από τους νόμους και τους κανονισμούς, τις συλλογικές συμβάσεις, άλλες συμφωνίες μεταξύ εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων, τα έθιμα καθώς και τη σχετική νομολογία των δικαστηρίων.
3. Για την εφαρμογή αυτών των άρθρων ο όρος «επιχείρηση» ερμηνεύεται ως σύνολο υλικών και μη υλικών στοιχείων, με ή χωρίς νομική υπόσταση, που προορίζεται να παράγει αγαθά ή να παρέχει υπηρεσίες με σκοπό το οικονομικό κέρδος και με εξουσία να καθορίζει τη δική του πολιτική στο πλαίσιο της αγοράς.
4. Είναι ευνόητο ότι οι θρησκευτικές κοινότητες ή ιδρύματά τους μπορούν να αποκλεισθούν από την εφαρμογή αυτών των άρθρων, ακόμα και εάν αυτά τα ιδρύματα είναι «επιχειρήσεις» με την έννοια της παραγράφου 3. Ιδρύματα που επιδιώκουν δραστηριότητες, οι οποίες εμπνέονται από ορισμένα ιδεώδη ή καθοδηγούνται από ορισμένες ηθικές ιδέες, ιδεώδη και αντιλήψεις που προστατεύονται από την εθνική νομοθεσία, μπορούν να εξαιρεθούν από την εφαρμογή αυτών των άρθρων, στο βαθμό που είναι αναγκαίο για την προστασία του προσανατολισμού της επιχείρησης.
5. Είναι ευνόητο ότι, όταν σε μια χώρα τα δικαιώματα των άρθρων αυτών ασκούνται στις διάφορες εγκαταστάσεις της επιχείρησης, το Μέρος θα θεωρηθεί ότι εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που προέρχονται από τις διατάξεις αυτές.
6. Τα Μέρη μπορούν να εξαιρούν από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων αυτών, τις επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από έναν συγκεκριμένο αριθμό εργαζομένων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία ή πρακτική.

Άρθρο 22

1. Η διάταξη αυτή δεν θίγει ούτε την εξουσία, ούτε τις υποχρεώσεις των Κρατών αναφορικά με τη θέσπιση κανονισμών για την υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας, ούτε τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες των οργάνων που παρακολουθούν την εφαρμογή τους.
2. Οι όροι «κοινωνικές και κοινωνικο-πολιτιστικές υπηρεσίες και διευκολύνσεις» αναφέρονται σε υπηρεσίες ή διευκολύνσεις κοινωνικού ή πολιτιστικού χαρακτήρα που

παρέχουν ορισμένες επιχειρήσεις στους εργαζόμενους, όπως κοινωνική στήριξη, χώροι άθλησης, χώροι για θηλασμό, βιβλιοθήκες, παιδικές κατασκηνώσεις κλπ.

Άρθρο 23, παράγραφος 1

Για την εφαρμογή αυτής της παραγράφου η έκφραση «όσο το δυνατόν περισσότερο» αναφέρεται στη σωματική, ψυχολογική και πνευματική ικανότητα των ηλικιωμένων ατόμων.

Άρθρο 24

1. Για την εφαρμογή του άρθρου αυτού οι όροι «τερματισμός της απασχόλησης» και «τερματισμός» σημαίνουν τερματισμό της απασχόλησης με πρωτοβουλία του εργοδότη.
2. Είναι ευνόητο ότι το άρθρο αυτό καλύπτει όλους τους εργαζόμενους, όμως, ένα Μέρος μπορεί να εξαιρέσει από το πεδίο εφαρμογής εν μέρει ή συνολικά τις ακόλουθες κατηγορίες εργαζομένων :
 - α. τους εργαζόμενους με σύμβαση εργασίας για ορισμένο χρόνο ή ορισμένο έργο
 - β. τους εργαζόμενους που βρίσκονται σε δοκιμαστική ή εισαγωγική περίοδο απασχόλησης, με την προϋπόθεση ότι αυτή η περίοδος έχει καθοριστεί εκ των προτέρων και είναι εύλογης διάρκειας
 - γ. τους εργαζόμενους που απασχολούνται ευκαιριακά ή για μικρό χρονικό διάστημα.
3. Για σκοπούς του άρθρου αυτού, δεν θεωρούνται εύλογες αιτίες για τη λήξη της απασχόλησης:
 - α. η συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις ή στις δραστηριότητες αυτών εκτός ωραρίου εργασίας, ή με τη συναίνεση του εργοδότη, εντός ωραρίου εργασίας
 - β. η αναζήτηση αξιώματος με τη αρμοδιότητα του εκπροσώπου των εργαζομένων
 - γ. η υποβολή παραπόνου ή η συμμετοχή σε διαδικασίες κατά του εργοδότη περιλαμβανομένων και ενδεχόμενων παραβιάσεων της νομοθεσίας ή των κανονισμών ή προσφυγή στις αρμόδιες διοικητικές αρχές
 - δ. η φυλή, το χρώμα, το φύλο, η οικογενειακή κατάσταση, οι οικογενειακές υποχρεώσεις, η εγκυμοσύνη, η θρησκεία, οι πολιτικές πεποιθήσεις, η εθνική προέλευση ή κοινωνική καταγωγή
 - ε. η άδεια μητρότητας ή η γονική άδεια
 - στ. η προσωρινή απουσία από την εργασία λόγω ασθένειας ή τραυματισμού.
4. Είναι ευνόητο ότι η αποζημίωση ή άλλη κατάλληλη παροχή σε περίπτωση απομάκρυνσης από την εργασία χωρίς εύλογη αιτία θα καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία ή τους κανονισμούς, τις συλλογικές συμβάσεις ή άλλα μέσα σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες.

Άρθρο 25

1. Είναι ευνόητο ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές, μπορούν με μορφή εξαιρέσεων και μετά από διαβουλεύσεις με τις οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων, να εξαιρούν ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων από το πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής, λόγω της ειδικής φύσης της σχέσης εργασίας τους.
2. Είναι ευνόητο ότι ο ορισμός του όρου «πτώχευση» θα πρέπει να καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία και πρακτική.
3. Οι απαιτήσεις των εργαζομένων που καλύπτονται από τη διάταξη αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον:

α. τις απαιτήσεις των εργαζομένων για αποδοχές σχετικά με μια προκαθορισμένη περίοδο, που δεν πρέπει να είναι μικρότερη από τρεις μήνες σ' ένα σύστημα προνομίων και οκτώ εβδομάδες σ' ένα σύστημα εγγυήσεων, πριν την πτώχευση ή τον τερματισμό της απασχόλησης

β. τις απαιτήσεις των εργαζομένων για άδεια μετ' αποδοχών λόγω εργασίας κατά τη διάρκεια του έτους κατά την οποία επήλθε η πτώχευση ή ο τερματισμός της απασχόλησης

γ. τις απαιτήσεις των εργαζομένων για ποσά που οφείλονται αναφορικά με άλλες μορφές αμειβόμενης απουσίας για προκαθορισμένη περίοδο, η οποία δεν πρέπει να είναι μικρότερη των τριών μηνών για συστήματα προνομίων και οκτώ εβδομάδων για συστήματα εγγυήσεων, πριν από την πτώχευση ή τον τερματισμό της απασχόλησης.

4. Η εθνική νομοθεσία ή κανονισμοί μπορούν να περιορίσουν την κάλυψη των απαιτήσεων των εργαζομένων σε ένα προκαθορισμένο ποσό, του οποίου το ύψος θα πρέπει να είναι σε ένα κοινωνικά αποδεκτό επίπεδο.

Άρθρο 26

Είναι ευνόητο ότι το άρθρο αυτό δεν απαιτεί την θέσπιση νομοθεσίας από τα Μέρη.

Εννοείται ότι η παράγραφος 2 δεν καλύπτει τη σεξουαλική παρενόχληση.

Άρθρο 27

Είναι ευνόητο ότι το άρθρο αυτό εφαρμόζεται για τους άντρες και τις γυναίκες εργαζόμενους με οικογενειακές υποχρεώσεις σε σχέση με τα εξαρτώμενα από αυτούς τέκνα καθώς και σε σχέση με άλλα μέλη της άμεσης οικογένειας που χρειάζονται τη φροντίδα τους ή την υποστήριξη τους, όταν οι υποχρεώσεις αυτές περιορίζουν τις δυνατότητες των εργαζομένων να προετοιμαστούν για την είσοδο, συμμετοχή ή πρόοδο τους στην οικονομική δραστηριότητα. Οι όροι «εξαρτώμενα τέκνα» και «άλλα μέλη του άμεσου οικογενειακού περιβάλλοντος που χρειάζονται τη φροντίδα και υποστήριξη τους» αναφέρονται στα άτομα που ορίζονται ως τέτοια από την εθνική νομοθεσία του ενδιαφερόμενου Μέρους.

Άρθρα 28 και 29

Για σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου αυτού, οι όροι «εκπρόσωποι εργαζομένων» αναφέρονται στα άτομα που αναγνωρίζονται ως τέτοια από την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

Μέρος III

Είναι ευνόητο ότι ο Χάρτης περιλαμβάνει νομικές υποχρεώσεις διεθνούς χαρακτήρα, η εφαρμογή των οποίων υπόκειται αποκλειστικά στον έλεγχο που προβλέπεται από το Μέρος IV

Άρθρο Α, παράγραφος 1

Είναι ευνόητο ότι οι αριθμημένες παράγραφοι μπορεί να περιλαμβάνουν άρθρα που αποτελούνται από μια παράγραφο.

Άρθρο Β, παράγραφος 2

Για την εφαρμογή της παραγράφου 2 του άρθρου Β, οι διατάξεις του αναθεωρημένου Χάρτη αντιστοιχούν στις διατάξεις του Χάρτη με τον ίδιο αριθμό άρθρου ή παραγράφου με εξαίρεση:

- α. Το Άρθρο 3, παράγραφος 2 του αναθεωρημένου Χάρτη που αντιστοιχεί στο Άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 3 του Χάρτη
- β. Το Άρθρο 3, παράγραφος 3 του αναθεωρημένου Χάρτη που αντιστοιχεί στο Άρθρο 3, παράγραφοι 2 και 3 του Χάρτη
- γ. Το Άρθρο 10, παράγραφος 5 του αναθεωρημένου Χάρτη που αντιστοιχεί στο Άρθρο 10, παράγραφος 4, του Χάρτη
- δ. Το Άρθρο 17, παράγραφος 1, του αναθεωρημένου Χάρτη που αντιστοιχεί στο Άρθρο 17 του Χάρτη.

Μέρος V**Άρθρο Ε**

Μια διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε αντικειμενική και λογική αιτιολόγηση δεν θεωρείται ως διάκριση.

Άρθρο ΣΤ

Οι όροι «σε περίοδο πολέμου ή άλλης δημόσιας έκτακτης ανάγκης» θα πρέπει να θεωρούνται εξίσου ότι καλύπτουν και την απειλή πολέμου.

Άρθρο Θ

Είναι ευνόητο ότι οι εργαζόμενοι που εξαιρούνται σύμφωνα με το παράρτημα στα άρθρα 21 και 22 δεν υπολογίζονται στον καθορισμό του αριθμού των ενδιαφερομένων εργαζομένων.

Άρθρο Ι

Ο όρος «τροποποίηση» θα πρέπει να θεωρηθεί ότι εκτείνεται και καλύπτει εξίσου και τα νέα άρθρα του Χάρτη.